

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
Vinsratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. K. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Domoljuba« naroč-
nina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Domoljuba«,»
Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Anton Sušnik, narodni poslanec:

Notranja politika.

Sporazum brez sporazuma.

Najvažnejši dogodek v naši notranji politiki v preteklem letu je tako zvani sporazum med Radikalno stranko in Hrvatsko seljačko stranko. To seveda ni pravi sporazum, kakor ga je imela v programu že od postanka naše države SLS in kakor ga je zastopala vlada g. Davidoviča. Ta sporazum se je rodil v izredno težkih okoliščinah, kumovala sta mu nasilje in kapitulacija. Kako malo iskrenosti je bilo pri tem sporazumu, nam dokazuje ponašanje g. Pašića, ki je skozi štiri mesece po sklenjenem sporazumu molčal ko grob in ko je nazadnje, primoran po raznih okoliščinah, izpregovoril v radikalnem klubu, označil sporazum z besedami: »Pa onda (po brez-pogojni predaji radičevcev) mi nismo mogli reči: e sad nečemo s vama.«

Medtem, ko je g. Pašić molčal o sporazumu, je pa g. Radić veliko govoril in sporazum tako hvalil, da je celo med onimi, ki so v ta sporazum verovali, vzbudil sumnjo. In sumnjo v iskrenost sporazuma je potrdil tudi razvoj dogodkov samih. Vlada RR skoraj 4 mesece ni delala ničesar, prirejala je samo bankete in se vozila po paradah. Na vprašanje: Zakaj tako? so radikalni odgovarjali, da čakajo predsednika vlade, radičevci pa, da mora vstopiti v vlado že predsednik seljačke stranke.

Toda tudi potem, ko se je Pašić vrnil iz tujine, in prevzel državne posle, ni skrival mržnje proti Radiću in ga v kljub želji merodajnih činiteljev ni hotel sprejeti v vlado. In samo radi tega, da se obdrži na vladi, se je navsezadnje udal in sprejel v vlado Stjepana Radića.

Gnili sadovi sporazumske politike.

Upanje, da bo politika sedaj krenila v drugi pravec, je bilo prazno. Vladna politika je ostala ista kakor pod vlado PP. Prišlo je tako daleč, da je nesrečna gospodarstva in finančna politika sedanje vlade spravila naše gospodarstvo na rob propada. Tudi strankarstvo še vedno prevladuje v upravi in korupcija se še vedno šopiri v ministrstvih, celo na najvišjih mestih. Ljudstvo

pa zaman čaka na znižanje davčnih bremen in na zenačenje davkov, kakor tudi na pravično rešitev agrarne reforme in na v ustavi zajamčeno svobodo in enakopravnost ter srezko in oblastno samoupravo. V prosveti se krivice, ki jih je napravil prejšnji režim, z malimi izjemami še danes niso popravile, kakor tudi ni opaziti, da bi se opustile kulturnobojne namere. Napovedane reforme g. prosvetnega ministra na šolskem polju in zlasti glede visokih šol, so vzbudile vsestranski odpor in protest Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Taka vladna politika je vse prijatelje sporazuma silno razočarala in med ljudstvom vzbudila velikansko nezadovoljstvo, tako da je to nezadovoljstvo našlo odmev tudi v parlamentarnih klubih vladnih strank. V radikalnem klubu se je večina poslancev (okrog 80) vzdignila proti slabi gospodarski politiki sedanje vlade, zlasti proti finančni politiki ministra dr. Stojadinovića. Odločno so nastopili radikalni poslanci tudi proti nedelavnosti posameznih ministrov. Dalmatinski poslanci, pod vodstvom Ljube Jovanovića, pa so vstali tudi proti ministru za agrarno reformo Pavlu Radiću zaradi slabe in enostranske rešitve agrarnega vprašanja v Dalmaciji.

Prav tako je bruhalo na dan nezadovoljstvo tudi med poslanci Hrv. seljačkega kluba, kjer je večkrat prišlo do burnih prizorov. Predmet posebno ostrih napadov sta bila minister za agrarno reformo in minister za šume in rude.

Sporazum si napoveduje vojsko.

Naravno, da so take razmere v vladnih klubih morale imeti vpliv tudi na odnose v vladi sami. Vladnih članov se je polastila gotova nervoznost, katero so še povečale pogoste in malopremišljene izjave g. Radića. Na sejah ministrskega sveta je prišlo večkrat do ostrih preprirov. Danes nihče ne prikriva več, da so odnosi med vladnima strankama tako slabi, da obstoji resna nevarnost za obstoj sedanje vlade. V tem nas potrjuje tudi nenadna odgoditev narodne skupščine do konca januarja. G. Pašić hoče pridobiti časa za razčiščenje političnega položaja.

Mnogo se je govorilo o preosnovi vlade. G. Pašić jo je izvršil prej, kakor se je zdelo. S to malo preosnovo bo mogoče uspe-

lo g. Pašiću, da pomiri razburjene duhove v svojem klubu in da zaenkrat očuva enotnost radikalne stranke. Toda le malo je upanja, da bi preosnova zboljšala odnose napram Radiću. Preosnova bo krizo za nekaj časa samo odgodila, ne pa preprečila.

Pašić bi rajši velesrbstvo namesto sporazuma.

Mržnjo g. Pašića nasproti Radiću so zadnji dogodki toliko povečali, da smo upravičeni domnevati, da bi g. Pašić danes veliko rajši verjel nekim tajnim dokumentom, ki govorijo proti Radiću, kakor pa Radiću samemu. Vrh tega je v naravi častihlepnega in osvetohlepnega predsednika radikalne stranke, da niti najmanjše stvarce ne pozabi in se skuša nad svojim nasprotnikom maščevati ob prvi priliki. Zato je verjetno, da bo Pašić skušal krizo speljati v tak tir, da se bo otresel g. Radića, sestavil samoradikalno vlado ter izpeljal nove volitve.

Radić išče izhoda.

Skorajšnje volitve bi menda dobrodošle tudi Radiću samemu, ker vsled svoje sedanje politike vedno bolj izgublja zaupanje med hrvatskim narodom. Ker pa je zaenkrat izključeno, da bi g. Radić sam mogel dobiti volivni mandat, dela on za koncentracijsko vlado (vlado vseh strank). Za koncentracijo se zavzemajo tudi izvenparlamentarni krogi. Koncentracijska vlada naj bi izpeljala svobodne volitve in nato sporazum in revizijo ustave, mogoče tudi kronanje.

Tako si bosta, ako vsa znamenja ne varajo, voditelja dveh največjih strank, ki sta pred kratkim napravila tako zvani sporazum, skoro napovedala odkrit boj.

SLS je izšla iz zadnjih volitev zmagovita in uživa danes popolno zaupanje slovenskega ljudstva. SLS je novih volitev ne boji. Njen program zmaga in je postal danes državna potreba.

Jamci Vam
JAKOST
PRISTNOST
Poljska cikorija!

Poslanec Vladimir Pušenjak:

Državno gospodarstvo.

Te dni se prične v fin. odboru razprava o tretjem rednem proračunu, kateri bo veljal za čas od 1. aprila 1926 do 31. marca 1927; ves ostali čas se je vršilo vse državno gospodarstvo na podlagi dvanajstine, četudi je v vseh dobro urejenih državah gospodarstvo na podlagi dvanajstine le izjema, poizročena vsled izrednih razmer, kakor volitev, državne krize, vojske itd.

Kaj so dvanajstine?

Dvanajstine so nadomestilo za reden proračun, so začasen proračun, so podaljšanje proračuna, katerega poslovna doba je potekla, za jeden ali več mesecev. Imenujejo se dvanajstine, ker se prejšnji proračun podaljšuje za eno ali več dvanajstlin leta, nikdar pa skupaj za celo leto.

Zakonodajec je v zakonu o državnem računovodstvu in v ustavi omejit gospodarstvo na podlagi dvanajstine z določbo, da ne sme v nobenem slučaju proračun prejšnjega proračunskega leta veljati dalje kot eno leto kot začasni proračun, da se sme gospodarstvo na podlagi dvanajstine vršiti kvotnemu eno leto. Za slučaj, da se Narodna skupščina razpusti ali odgodi prejšnjega je odobrila proračun, more kralj v sporazumu z državnim svetom podaljšati proračun prejšnjega leta za štiri mesece.

Državno gospodarstvo na podlagi začasnega proračuna škoduje ugledu države in njenemu kreditu, je pa tudi škodljivo za gospodarstvo posameznih ministrstev. Dvanajstine se odobravajo za dva, tri, največ štiri mesece skupaj, s tem se posamezna ministrstva dajo krediti za te mesece, a ne za celo leto. Posledica tega je, da ne morejo ministrstva, kakor n. pr. med vojno nakupiti žita, seno, slame, obleke itd. za vojake za eno leto naprej, da ne more ministrstvo prometa naročiti skupaj potreben material za celo leto, da se ne more izbrati najugodnejši čas za nakup, kar temu nasprotujejo zakoni o državnem računovodstvu radi tega, ker se ne ve, ali se bodo v bodočih dvanajstlinah, oziroma rednem proračunu, dovolili krediti in v kakšni višini. Posamezna ministrstva pridejo pri gospodarstvu na podlagi dvanajstine v veliko zadrego, ako so bili krediti za kake namene v prejšnjem proračunu pičili ali celo nezadostni, ako so potrebni novi krediti za večja popravila, investicije v državnih podjetjih, ako cene kakim predmetom znatno poskočijo, ako nastopijo velike elementarne neizgode itd. V vseh teh slučajih se pokaže, kako tlači gospodarstvo na podlagi dvanajstine celo državno upravo, kako grede vsled tega milijoni in milijoni v zgubo.

Naša zahteva je: v interesu države same, njenega ugleda in kredita in v interesu davkoplačevalcev je, da se državno gospodarstvo vrši na podlagi rednega proračuna, le v izvanrednih, izjemnih slučajih si naj država pomaga z dvanajstlinami.

Redni državni proračun.

Po ustavi bi morala vlada najpozneje do 20. nov. vsakega leta predložiti Narodni

skupščini proračun za prihodnje leto. Vlada ne uvažuje te zakonske določbe, lani na primer ni predložila proračuna, ne skrbi za to, da bi se proračun pravočasno odobrila, temveč gospodarstvo večinoma na podlagi dvanajstine ter spreminja dobo proračunskih let. Proračunsko leto se je pri nas pričelo enkrat 1. januarja, drugič 1. avgusta, sedaj pa se pričinja 1. aprila.

Redni državni proračun je zakon za 1 leto, s katerim se odobravajo in razporejajo vsi državni izdatki in dohodki. Finančni minister mora obenem z proračunom predložiti Narodni skupščini splošni državni račun z računskim zaključkom za preteklo proračunsko leto, v našem slučaju za proračunsko leto 1924/25, katero je preteklo 31. marca 1925; računski zaključek mora pregledati in odobriti Glavna kontrola, naše najvišje kontrolno in računsko sodišče. Splošni državni račun mora obsegati celokupno financiranje jednega leta, vse finančne operacije, vse dohodke in izdatke na podlagi proračuna, finančnega zakona in drugih zakonov.

Finančni minister ne predlaga redno državni proračun, splošnega državnega računa v obče nismo videli, rač. zaključek pa je predložil za leto 1914, za deset let ni nobenega rač. zaključka. Na vse naše zahteve, da se nam dajo rač. zaključki, dobivamo le obljube, a na rač. zaključke — zaman čakamo. Točen pregled držav. izdatkov in dohodkov je nemogoče brez rač. zaključkov, proračun odgovarja le tedaj stvarnosti, ako se izdatki in dohodki proračunajo na podlagi uspehov zadnjega proračunskega leta, katere izkazuje rač. zaključek.

Sestava državnega proračuna.

Državni proračun obstoji iz treh delov: proračun izdatkov, proračun dohodkov in finančni zakon.

Proračun izdatkov obsega toliko oddelkov, kolikor je ministrstev ter posebni oddelki za proračunske rezervne kredite. Proračunski rez. krediti služijo po zakonu za pokritje manjših, nezadostno določenih izdatkov, za male neimenovane potrebe in za manjše izredne državne potrebe. Posamezni ministri zahtevajo kredite iz proračunskih rezervnih kreditov od finančnega ministra, kateri iste predloži v odobrenje ministrskemu svetu. Ako ministrski svet soglasno odobri zahtevani kredit, je potrebno še odobrenje držav. sveta.

Proračun dohodkov se od leta do leta bolj centralizira, dočim so bili prej vsi dohodki razdeljeni po pokrajinah. Predloženi proračun dohodkov obstoji iz pet delov: neposredni davki, posredni davki, monopoli, državno gospodarstvo in razni dohodki.

Neposredni davki se dele v splošne neposredne davke in doklade ter v posebne neposredne davke in doklade. Med splošne neposredne davke in doklade spada davek na poslovni promet, invalidski davek, vojaška taksa, novi davek na plače držav. uslužbencev, izredna 500% in 30% doklada, komorska doklada. Vsi ti davki znašajo 1 milijardo 35 milijonov dinarjev. Posebni neposredni davki in doklade so razdeljeni po pokrajinah in obsegajo vse vrste v posameznih pokrajinah

obstojećih davkov. Skupno znašajo 821 milijonov dinarjev, na Slovenijo odpade nad 83 milijonov dinarjev. Neposredni davki znašajo le 14½% vseh državnih dohodkov, iz česar sledi, da dobiva država svojo ogromno večino svojih dohodkov od posrednih davkov in monopolov, da plačajo večino državnih dajatev najširši sloji ljudstva.

Kot posredni davki se navajajo trošarina, takse in carine, ki dajo državi tri milijarde 646 milijonov dinarjev.

Monopolni predmeti so pri nas: tobak, sol, petrolej, vžigalice, cigaretni papir, saharin, smodnik in dinamit; dohodki iz monopolov znašajo 2 milijardi 426 milijonov dinarjev.

Dohodki iz državnega gospodarstva znašajo 4 milijarde 841 milijonov dinarjev; največji del tvorijo dohodki železnice in to 9 milijarde 250 milijonov dinarjev, ministrstvo šum in rud 630 milijonov dinarjev, pošte 500 milijonov dinarjev itd. Omeniti treba, da večina držav. podjetij izkazuje izgubo, oziroma le nezaten dobiček.

Razni dohodki so razdeljeni po ministrstvih in po pokrajinah in znašajo nad 129 milijonov dinarjev.

Cel proračun dohodkov znaša 12 milijard 900 milijonov dinarjev in je za 2 milijarde 495 milijonov dinarjev večji kakor proračun za leto 1924/25, kar ne odgovarja našim gospodarskim razmeram. Vrednost dinarja se je od predloga proračuna za leto 1924/25 povečala več ko za 30%, pričakovali bi, da se bo vsaj za toliko zmanjšal proračun in to bi bilo tem bolj potrebno, ker so vsled porasta vrednosti dinarja padle cene kmet. pridelkom in ljudstvo v stanu plačevati dosedanje pretirane davke, kateri se s predloženim povečanim proračunom še povečajo.

Finančni zakon.

Finančni zakon tvori neko pojasnilo k proračunu, vsebuje podatke glede novih dohodkov in je v drugih državah zakon, obstoječ iz par članov. Pri nas pa šteje finančni zakon sedaj 244 članov, pri zadnjem proračunu je štel 296 članov; v njem se nahajajo večinoma stvari, ki ne spadajo vanj, zato imenujejo v finančnem odboru fin. zakon — cigansko torbo. S fin. zakonom se pri nas spreminjajo ali ukinitelj obstoječi zakoni, se uvajajo novi zakoni, dajejo posameznim ministrom dalekosežna pooblastila. Finančni zakon uparablja pri nas vlada, da potom njega vrši ono zakonodajno delo, katero ne more ali noče vršiti potom Narodne skupščine, kar ni v interesu države, ne v interesu našega ljudstva.

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža — Po trikratnem pranju postane snežno bela V zalogi pri A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 18.

Brinjevo olje

kupuje po najvišjih cenah drogerija »ADRIJA« — Ljubljana, Šelenburgova ul. 5 (naspr. glav. pošte).

Zastonjsko blago.

Zerjavovi liberalci ženejo sedaj okrog Novega leta velik hrup za svojo »Domovino«. Krajevnim organizacijam samostojne demokratske stranke je naročeno, naj skličejo posebne sestanke, kjer se naj pomenijo, komu bi se še dalo vsiliti »Domovino«. Pozivajo v »Jutru«, naj pošljejo naslove ljudi, katerim bi Zerjavovi somišljeniki plačali ta list. Zastonj ga torej hočejo spraviti v naše kmetske in delavske hiše. **Ponujajo se torej zastonjsko blago.** Da bi tega umazanega blaga več oddali, poziva dr. Zerjav napredne žene in dekleta, da pomastajo zatirati naše časopise. Pri tem se učeni g. doktor poslužuje izrazov, ki so vredni gostilniških agitatorjev. Ljudstvo pravi ta gospod, da je treba odvračati od »klerikalne garjeve kuge«.

Surovost prepaščamo liberalcem. Mnogi izmed njih so že tudi toliko pokvarjeni, da jim umazanosti, ki jih pri-
naša »Domovina« v podlistkih, že ne morejo več škodovati. Če pa bi tedaj prepuščili svobodomiselnosti, da se utope v lastni umazanosti, nikdar ne smemo pustiti, da bi skvarili le še eno slovensko hišo. Naročali bodo in pošiljali »Domovino« vsakemu, ki mislijo, da bi jo bral. Somišljeniki, dopovejte takim, da je zastonjsko blago zmeraj za nič. Kdor bere grdobije, ki jih z judovsko nešramnostjo ponuja »Domovina« zlasti v svojih podlistkih, seusoma podivja. Kdor dobi tako umazano po pošti, naj jo hitro vrže v peč, da ne dobe otroci in se ne skvarijo.

Najmočnejše sredstvo proti svobodomiselnim listom je delo za naše časopise. Ali je pri vas »Domoljub« v vsaki pošteni hiši? Brelec, ali si sedaj okrog Novega leta kaj storil za katoliške liste? **Sedaj je prilika!** Če umazanega in brezverskega toka Domovinskih podlistkov ne ustavimo z dobrim časopisjem, smo sami s svojo brezbriznostjo krivi podivjanosti, ki jo ti listi vsak dan povečujejo. Za vse se dobi denar, tudi za »Domoljuba« se mora. Na delo!

Ministrstvo in zavarovalnice.

Nova konkurenčna praksa v državi SHS, po kateri naj bi se lovila zavarovalnica, je ta-le: Zavarovalnica »Vardar« se je obrnila po svojem inspektorju Jovanoviću na ministra za vere, ki je izdal s svojim odlokom z dne 3. julija 1925, V. Br. 8949, pozive, da naj bi se zavarovale vse vrste cerkvenih in samostanskih premičnin ter nepremičnin pri zavarovalnem društvu »Vardarju«. Na enako intervencijo je izdalo tudi ministrstvo za notranje zadeve pod U. Br. 35.367 z dne 29. avgusta 1925 nalog vsem velikim županom, da obveste na enak način vse občinske oblasti in jim nasvetujejo, da naj v ta namen, to je za zavarovanje pri »Vardarju«, ustavijo v svoje proračune potrebne vsote, ter zavarujejo tudi svoje premičnine in nepremičnine.

Nadaljevanje glej v naslednjem stolpcu pod črto.

d Prva številka »Domoljubovih podob« izide s prihodnjim »Domoljubom«.

d Iz ruskega ujetništva se je vrnil dne 14. decembra 1925 po deset in pol letih Anton Hrovat, doma iz Klečeta, župnija Šmihel pri Žužemberku. Ob koncu vojne leta 1918. je obolev na tifusu; ko je ozdravil, ga pa sovjetska vlada ni pustila domov, ker Jugoslavija ni priznala sovjetske Rusije. — Pohodil je iz Rusije letos avgusta, peš prehodil Rusijo, Poljsko in Češko. Na Dunaju se je javil policiji, ki ga je po odgonu poslala v Maribor, ker mu naš konzulat ni hotel dati potrebnih listin. Tudi iz Maribora je moral hoditi peš v mrazu 20 stopinj pod ničlo. Vso pot je napravil brez krmilarja v žepu, ker je zaželel denar, 30 ruskih rubljev, dal nekemu kmetu, da ga je vodil čez rusko mejo na Poljsko. Doma ga je deset let pričakovala na posesstvu sama mati-vdova in ga vendar — pričakala.

d Sad slabega časopisja. Piše se nam: Ker je Domoljub že večkrat poročal o vplivu slabega časopisja, hočem tudi jaz sporočiti tak slučaj. Meseca septembra 1925 je sedel na zatožni klopi pred ljubljansko poroto med drugimi tudi Mihael Jevčjak, doma iz Ortlje pri Ljubljani. Na vesti je imel par tatvin, katere je izvršil m. l. meseca, udri je pa tudi maja ponoči v hišo postojnika Vrečarja na Ortlju ter v postelji speč zakonika Vrečar napadel s polenom in hotel hišo ropati, kar je pri sodišču sam izpovedal. Zato mu je sodišče naložilo deset let pokore. To bodi omenjeno samo mimogrede, ker je časopisje svoj čas o tem že poročalo. Moj namen je, da povem par črtic iz njegovega življenja. Hiša Jevčjak je bila pred nedavnim časom že več let naročnica Domoljuba. A glej ga spet! Ker je bilo pri hiši več volivcev, pošljejo liberalci leta 1922, pred volitvami v narodno skupščino, Zerjavovo sliko na razglednici Mihaetovemu bratu ter obenem moledovanje za svojo skrinjico. Seveda obenem s sliko so prejeli tudi brezverski list »Domovino«. In od takrat pa do sedaj je bila »Domovina« stal-

Naravno je, da se moramo vzdržati vsake kritike o enakih pozivih od strani najvišjih upravnih instanc v državi. Dvomimo le, da bi bilo kaj takega mogoče še v kak drugi državi, da bi se nemreč ministrstvo ukvarjalo z zasebno zavarovalno družbo. Za zavarovalnico je to pač ne-kvalificiran način konkurence.

Cerkvena predstojništva bodo že vedela, kaj naj store. Opozarjati pa moramo vse občine in druge avtonomne zastoje, da se jim ni treba prav nič ozirati na taka četudi uradna vabila. V tem oziru ni oblastva, ki bi jim smelo kaj naročati. Vse pozive te vrste — bodisi v obliki priporočil — naj lepo spravijo na dno uradnega koša. Pač pa jih opozarjamo, da imamo domač — in to edini slovenski zavarovalni zavod, ki je: »Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani«.

na dušna hrana Mihaetova, zlasti, ker je v njegovo največje veselje večkrat udarila po »farjih«. Miha je potem njene neslane opazke in podlistke o veri in o duhovnikih prav pridno rabil v družbi po gostilnah in pa tudi pri delu. Tako mu je ta list polagoma popolnoma iztrgal vero iz srea, kar je imelo za posledico tudi, da je izgubil veselje do dela ter ga zadnji čas tudi čisto opustil. Ker pa ni bilo zaslužka, a živeti je bilo treba, je pričel izvrševati tatvine in rope, kar so pa orožniki kaj hitro preprečili. Sedaj pa, ko se bliža novo leto, pozivam vas, dragi očetje in matere, da dobro premislite, na kateri časopis se boste naročili ter ne pustite hiše odprte slabim časopisem, pa magari da so brezplačni. V peč ali na gnoj z njimi, ako nočete videti svojih sinov na zatožni klopi. Seveda še huje kot telesne so pa dušne posledice, za kar pa ne bodo sodili ljudje, ampak Bog.

d Brezversko »Domovino«, ki je s svojim umazanim ter veri in Cerkvi sovražnim pisanjem toliko duš moralno in versko upropastila, bodo marsikje tudi naprej zastonj usiljevali. Prvič: zastonjsko blago je bilo še vedno ničvredno, drugič: ali boš jemal strup, tudi če ga zastonj dobiš. Če dobiš »Domovino« brezplačno — vračaj jo stalno ali pa jo stalno meči na ogenj. Slab časopis je prav tako greh kot slaba družina. Katoličan ve, kaj je njegova dolžnost. Zlasti matere in dekleta: bodite v tem oziru neizprosne in odločne!

d Kaj napravi organizacija! Pretekli pondeljek je zjutraj v tiskarno Hrovatin v Ljubljani prišlo osobje na delo kot po navadi. Vsak pa dobi na svojem prostoru listek, da naj takoj zapusti tiskarno in obenem že mesto, kje nastopi še isti dan novo službo. Vse osobje je tiskarno takoj zapustilo in se razkropilo na odkazana mesta. To pa vsled tega, ker se tiskarna ni držala določb organizacije stavev in organizacije lastnikov tiskarn. Hrovatin se bo moral udati ali pa tiskarno prodati. Zakaj drugega delavca ne dobi kot organiziranega.

d Letošnji tujski promet je bil v Sloveniji mnogo slabši kot lani. Vzrok: slabo vreme, pomanjkanje denarja in polovična vožnja k morskim letoviščem, ki so na ta način mnogo pritegnila nase. Naša letovišča so imela letos vsega skupaj 20.460 gostov, planinske koče pa 46.108, skupaj 66 tisoč 568 ljudi.

d »Ženski pokret.« Po deželi se pošiljajo neka vabila na ustanovni občni zbor društva »Ženski pokret«. V vabilu je rečeno, da je društvo »versko in politično nevtralnost«. Iz tega in iz podpisov vemo, pri čem da smo. Naše ženstvo opozarjamo, da naj ne nasedajo na te vabe.

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

d Južno vreme, ki je nastopilo pred Božičem, je pobral ves sneg, dasi ni bilo upanja, da bi videli zopet zeleno tja do marca. Obilna mokrota pa seveda ne bo koristna polju in travnikom.

d 40 ur zameten vlak. Dasi se je zadnje dni vreme obrnilo na boljše, je promet v Srbiji in Vojvodini še vedno zelo omejen in nereden. Veliko vlakov je ustavljenih, drugi prihajajo z znatnimi zamudami. Pri Šardanu blizu Užice so s pomočjo vojaštva izvlekli izpod snega vlak, ki je bil celih 40 ur zameten; prometa na progi pa niso mogli vzpostaviti, ker je sneg zametel tudi vse tri lokomotive, ki so jih bili poslali na pomoč. Lokomotive so se v snegu popolnoma shladile in niso mogle dalje.

d Pismo iz Pariza. Slovesni obredi sedmih cerkva v Notre Dame v Parizu. Dolgo časa se je gojila želja, da bi se brala sv. maša v tem narodnem svetišču naše Ljube gospe in sicer v vseh vzhodnih obredih. In res, izpolnilo se je to, kar je hotel Pariz, namreč da vidi ono krasoto in skrivnost vzhodnih obredov. Za cerkev so izbrali svetovno znano katedralo Notre Dame na bregu reke Sene. Cel teden so bile ceremonije v armenskem, melkiškem, bizantinskem, grškem, slovanskem obredu. In v nedeljo 20. decembra je bila zaključena slovesnost, maša v grško-slovanskem obredu. Več dni prej se je slišalo o velikih pripravah za ta velepomembni dan, ko se združijo sedem cerkva, ki zapojejo isti »Credo«. V nedeljo. Na širokem trgu pred stolnico vidite neštete množice, ki hite k dopoldanski grško-slovanski škofovski maši, ki traja od pol 11 do 1. Avtomobili eden za drugim se ustavljajo pred glavnimi vrati. Vstopim v cerkev, ki je bila ta dan posebno lepo prirejena. Pred glavnim oltarjem je bila postavljen široka kalisa s tremi vrati. Za to se je nahajal prostor, kjer je bil mal oltar z mašno knjigo in kelhom. Množica je napolnila ladjo in stranske galerije. Na galeriji nad glavnim oltarjem je bil ruski pevski zbor. Ob pol enajstih se začne pomikati procesija prelatov z belimi svilenimi kapami proti oltarju. V sredi tega spreveda se prikaže naenkrat visoka veličastna postava, ki slika po barvi, veličastno. Z eno roko se opira na visoko palico, v drugi pa drži krasno izdelani bizantinski križ. Dolga siva brada mu pada na prsa. Takšen se nam pojavi ruščinski nadškof Andrej Šepitki iz Lvova. Na sedežu pred kuliso sedi nekaj časa med sv. mašo. Potem ga oblečejo v krasen, bogat ornati in mu poradijo na glavo dragoceno kapo, ki se blišči ob svitu žarnic. Med tem pa poje ruski zbor ono staro pesem o Mariji. Če rečem, da so peli lepo in ganljivo, je premalo povedano. Do solz je ganila ta tako lepo peta pesem. Tako pojejo le Rusi, ki so topot peli naravnost čudovito lepo. Enako so odmevale naslednje pesmi v staroslovenskem jeziku. Francosko občinstvo je ganjeno od petja povpraševalo, kdo so oni, ki zamorejo doprinešati kaj takega. Tudi visoka francoska duhovščina je bila zastopana po kardinalu Dubois, po škofu Chaptalu in po številnih drugih višjih cerkvenih osebnostih. — Popoldne se je vršil slovesen blagoslov, ki ga je imel pariški kardinal. Po krasni pridigi je zapel nadškof Šepitki v grškem jeziku »Cre-

do«. Njegov glas, mogočen kot pozdrav iz vzhoda in vabilo vsem ostalim navzočim cerkvam. In glej! Odgovori mu kardinal, pojoč Credo latinsko. In mogočni francoski zbor nadaljuje tudi latinsko. Po prvih vrsticah-se oglasi ruski zbor na galeriji v staroslovenskem jeziku, pojoč: Veruju v edinago Boga... Tu je bilo opaziti razliko med obema zboroma, kjer so zopet Rusi nedvomno daleč nadkrillili Francoze v izvajanju te pesmi. — Nemogoče je popisati procesijo, ki se je vršila po cerkvi s Šepitkim na čelu. Kako bogata oblačila, dragocene škofovske kape, krona Šepitkega, posuta z dragimi kamni, svetinje, zlato, barve oblačil itd. Občinstvo je naravnost strmelo, ko je od blizu videlo ta bogata oblačila vzhodnega obreda. Šepetaje so se čudili ljudje krasni postavi Šepitkega rekoč: Kako krasen je ta človek! V neizbrisnem spominu bo ohranila ta tisočglava množica ta skrivnostni poln in globoki vzhodni obred. — Slavna stolnica Naše Ljube Gospe je sprejela pod svojo streho zastopnike daljnih narodov, ki verujejo v enega Boga z nami vred, kar so potrdili, ko so skupno peli mogočni Credo in unum Deum... — Nedvomno je bil to velik dogodek za Pariz, ki brani v sebi dokaj lepega, čeprav velja pri nas kot moderni Babilon. — ec.

d Umrl je v Vrbovcu pri Dobrniču spoštovan posestnik Franc Strniša. Pokojni je bil res pravi vzor slovenskih mož in očelcev. Počival v miru! Vam, ki žalujete za njim, pa naše sočutje!

Smrtina kosa. Težka izguba je zopet zadela naše vrste. Umrl je v Dolenji vasi pri Ribnici baš na božični večer g. Janez Hribar iz Prigorice, oče spoštovane družine Hribar. Pokojni je bil podjeten, marljiv in globokoveren katoliški mož. Politično neomajno naš pristaša, družinsko in gospodarsko vzgleden gospodar. Obče priljubljenega moža bomo težko pogrešali.

Smrtina nesreča v Dol. Logatcu. Dne 23. je ob pol 10 dopoldne podrl vihar leseno barako na lesnem prostoru J. Kunstel v Dol. Logatcu. Pohopala je pod seboj delavca Alojzija Novaka iz Čevic, ki je v par trenutkih izdihnil. Ob tej priliki je bil tudi lahko ranjen delavec Franc Trček. Radi hudega deževja je močno narastla voda ter poplavlila več hiš. Vas Martinhrb je bila nekaj časa odrezana od središča Dol. Logatca. Na mostu je bilo na cesti nad

Udomačeno snico so imeli v podvinskem gradu pri Mošnjah. Hodila je krog doma in na polje z domačima psoma in z ljudmi. 23. decembra je spremila oskrbnikovega brata do sestrine hiše v Mošnje. Bilo je tu več psov, tudi en lovski. Brat je mislil, da bo nedolžna šala in naščuval pse nanjo. Psi so jo resno napadli, podili ter raztrgali. Škoda!

d Divji prašiči. Po dobrnških gozdovih na Štajerskem se klati tropa divjih prašičev. Enega so ženske pri koritu ubile s sekuro, dva pa so lovci ustrelili. Kakor čujemo, so se na ta lov podali tudi najboljši mariborski in celjski lovci.

d Uporen narednik. Na vinkovskem kolodvoru je 21. decembra neki kapetan pozval na red nekega narednika, ki ga ni bil pozdravil. Narednik je na častnikov poziv odgovoril izzivajoče, nakar je častnik poklical vojaško stražo in ukazal, da narednika odvedejo v zapor. Narednik se je pa

uprl; iztrgal je enemu izmed vojakov puško, vojaka ranil, nato stekel v bližnji gozd, od koder je začel streljati. Ker se ni hotel udati, je straža streljala. Težko ranjenega narednika so prenesli v bolnico; svojega imena na noben način ni hotel povedati. Kakor se zdi, se je naredniku omračil um.

d Roparski napad. Na cesti iz Vodnjana v Marčano v Istri je bil 11. decembra od roparjev napaden voznik, ki je v službi nekega trgovca peljal razna živila. Skočili so proti njemu iz gozda nenadoma štirje rokomavhi, oboroženi kot hajduki, ustavili konje in začeli moža preiskovati, misleč, da ima pri sebi denar. Našli so le tri lire. Iz jeze so ga pretepli tako, da je komaj zlezal na voz in se dal od konj peljati domov. Rocomavhi pa so šli svojo pot.

d Goljufi. V Zagrebu so se v zadnjem času sumljivo hitro množili konkurzi. Vsak dan je prijavil kak trgovec bankrot. Oblasti so se začele zanimati za te prepogoste bankrote in prišle na sled velikim goljufijam. Trgovci so naročali in prodajali blago, naročil pa niso plačevali, temveč denar lepo nalagali in naposled proglasili svojo neplačljivost. Veliko zelo uglednih trgovcev je šlo v zapor radi teh goljufij.

F. G. M. Da Vam je »Storžek« močno všeč, radi verjamemo. Enaka priznanja dobivamo tudi od drugod. Povest spada med najboljša svetovna dela mladinskega slovesstva. Glavna misel, ki se vleče skozi celo povest, je: Kdor ne uboga, ga tepe nadloga. Za nove naročnike bomo v prihodnji številki dosedaj izišlo vsebino kratko povzeli, da bodo takoj v tekočem. Povest bo ponatisnjena. Le veselo na delo za »Domoljuba«.

Tri zdravniku. Zdravnik pacientu: Močno ste se prehladili, preslabo ste oblečeni. Pacient: Ja, gospod doktor, ko je pa perilo tako drago povsod. Zdravnik: Jok brate! Treba je le malo povprašati in gotovo boste tudi Vi ceneno prišli do dobrega spodnjega perila, ki ga potrebujete kot slepec pogleda. Pacient: Gosp. doktor, prosim Vas, pa mi Vi svetujte, kam naj se obrnem. Zdravnik: Dobro. Najprej pojdite v bližnjo lekarno s tem receptom, potem pa takoj na Miklošičevo cesto v »Oblačilnico«, kjer si kupite nekaj garnitur zimskega perila, nogavic etc. in videli boste, da se v Ljubljani tudi lahko še poceni kupi, če se ima le malo dober nos. Če Vas pa kaj poznaajo tam, Vam bodo dali tudi na mesečne obroke. Pacient: Prav lepa hvala, gospod doktor, za prijazen nasvet. Koliko pa dolgujem? Zdravnik: Je že dobro, pa z Bogom!

Cerkveni rop. V Pazinu so ponoči 30. novembra na 1. decembra tatovi okradli župno cerkev. Skozi stranska vrata so prišli v cerkev, razbili puščico za kruh sv. Antona in vzeli kakih tristo lir. Iz zakristije so odnesli tri kelihe. S silo so odprli tabernakel, iz njega vzeli ciborij in monštranco, svete hostije so raztresli po oltarju. Škoda je šest tisoč lir. Tatov še niso našli. — V Pazinu je bila huda zima — 8° C, snega pa nič.

d Najdebelejši ljudje na svetu. Amerika ne prednjači samo v tehniki in gospodarstvu pred drugimi deželami, temveč tudi po svojih najdebelejših ljudeh. Ravno v Severni Ameriki so našli največ debelih ljudi, med katerimi so nekateri taki, da bi lahko predstavljali že cel globus. Neki

Frank Farlow iz Newyorka, star 34 let, tehta 350 kg. Nekoliko debelejši je Leon Whittan iz Kanade, ki je star 40 let in tehta že 370 kg. Kot najdebelejši sploh pa velja sir Mark Goodwilly iz Indiane, ki tehta samo 405 kg. V Newyorku je toliko teh trebušnikov, da so ustanovili svoj »klub debelih«, kjer je predsednik vselej tisti, ki največ tehta. Pa tudi že v prejšnjih desetletjih so se debeluharji zavedali svoje moči in slave, tako da so že leta 1891. sklicali v Leipzigu kongres vseh debelih ljudi, katerega pa se je udeležilo več radovednežev kot pravih debeluharjev.

d Kitajska iznajdljivost. V San Francisku v Ameriki so bili uradi, ki imajo kontrolirati priseljevanje, opozorjeni, da se na vzhodnoazijskem parniku skrivajo Kitajci. Ko je ladja priplula v pristanišče, so vse prostore in kote temeljito preiskali in prebrskali, ali o Kitajcih ni bilo ne duha ne sluha. Nekemu uradniku se je pa 11 rakev nekam sumljivo zdelo, in zato je dal eno odpreti. In glej! V rakvi je ležal Kitajec, ki je bil sicer po mrliško oblečen, ampak ne mrtev, pač pa uren kakor veverica in se bliskoma postavil iz ležečega položaja na noge ter debelo gledal okrog sebe. Seveda so tudi uradniki debelo gledali. Ko so odprli še ostale krste, se je pojavil isti prizor. »Umrlji« Kitajci so se živeli med vožnjo s hrano, ki so jo imeli v blazinah. Vsi ti »rajniki« so bili aretirani.

d V Novem Vodmatu, Društvena ulica 18, se je naselil zdravnik dr. Milan Perko.

d Kadar prideš v Ljubljano ter hočeš dobro in poceni jesti, pojdi v Rokodelski dom na Komenskega ulici št. 12 (blizu kolodvora).

PRI NAKUPU BLAGA se priporoča R. RUTNER, naal., VRHNIKA.

Vojaške zadeve.

Duhovne vaje za mladeniče, ki so vpoklicani k vojakom, bodo v »Domu« v Ljubljani od 9. do 13. januarja in od 23. do 27. januarja. Udeleženci naj se pravočasno prijavijo po dopisnici: Vodstvu Doma duhovnih vaj, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9. — Lahko se prijavijo tudi drugi mladeniči. — Vodstvo.

Vprašanje: Moj edini sin, ki je rojen 1. 1905. je bil letos potrjen za 9 mesecev. Jaz (oče) sem star 48 let in za delo aposoben. Davka plačujem 19 Din. Ali more biti sin oproščen. F. B.

Odgovor: Omenjeni Vaš sin je bil čisto v smislu zakona o ustroju vojske pravilno potrjen za 9 mesecev in za oprostitev nima pogojev.

Vprašanje: Rojen sem 1. 1900. in sem bil letos potrjen in vpoklican za 18 mesecev. Imam brata, ki je že štiri leta poročen od hiše. Tudi on je služil 4 leta. Oče je umrl, mati je posestnica malega posestva. Ali imam pravico do skrajšanega roka?

Odgovor: Pravico do skrajšanega roka imate le, ako sta brat in oče po vrsti služila polni rok, ki je trajal v bivši Avstriji 8 leta oziroma pri deželni brambi 2 leti.

Vprašanje: Potrjen sem za 9 mesecev. Doma sem sam pri 60 letni materi, ki jo preživljam. Brat je pogrešan in bo proglašen mrtvim. Ali bom kot hranilec oproščen? Kako mi je postopati? T. D.

Odgovor: Kadar bo brat proglašen mrtvim, vložite prošnjo za oprostitev. Naslovite jo na komando vojnega okrožja (v Ljubljani). Prošnji priložite rodbinski list župnega urada in potrdilo o davkih (davčnega urada). Ako ne plačujete nad 20 Din neposrednega davka na leto, je upanje, da boste oproščeni.

POLITIČNI ZAPISKI

p Poka na vse strani. Pašić žene s svojo brezobzirnostjo položaj v vladi in v radikalni stranki na skrajno ostrino. Med božičnimi prazniki je vrgel iz vlade najboljšega ministra radikala Radojeviča, ki so mu bile poverjene železnice. Že dolgo je namigaval Radojeviču, naj gre, mož pa je vztrajal. Zato mu je sedaj namignil bolj na debelo in Radojevič je padel. Najbolj je Pašić zameril Radojeviču, ker je leta prezaupno občeval z Radičem. Z Radojevičevim padcem je dobil tudi Radič, ki ga Pašić vedno bolj mrzi, migljaj s kolom. Končno ga bo moral razumeti, čeprav ima bolj trdo kožo kot Radojevič. Pašić hoče samoradikalno vlado in nato — balkanske volitve, ki bi prinesle radikalom absolutno večino. In velesrbsko carstvo bi bilo upostavljeno. — Železniško ministrstvo je prevzel poljedelski minister Krsta Miletić, poljedelstvo pa poslanec Vasa Jovanović.

p 16. železniški minister je g. Krsta Miletić, odkar imamo Jugoslavijo. Ko bi imela ena kmetija v 7 letih 16 gospodarjev, bi jo že davno vrag vzel. Ni čuda, da je Jugoslavija tudi vsa bolna vsled teh yednih Pašićevih menjav.

NAZNANILA

n V obvestilo. Vsako naznanilo takih prireditev, pri katerih se pobira vstopnina, bo priobčeno le, če bo priloženo v znamkah ali v denarju za vsako besedo 25 par. Naknadni računi se ne pošiljajo.

a Loterija »Dijaškega podpornega društva«. Ker se bliža 15. januar in s tem dan žrebanja, zato prosimo vse naše razprodajalce, kakor tudi tiste, ki smo jim srečke poslali v nakup ali v razprodajo, da store sledeče:

1. Prodajajte z vso živahnostjo še do 10. januarja 1926. S tem dnem zaključite ter nato takoj pošlite nazaj preostale srečke in denar.

2. Nerazprodane srečke morajo biti brez izjeme odposlane vsaj do 15. januarja 1926 na Vaši pošti. Srečk, ki bi nosile poznejši datum na poštnem pečatu kot 15. januar, ne bomo mogli več sprejeti in se bodo smatrale za razprodane, oziroma odkupljene. To je potrebno zato, da na dan žrebanja ne bo nikjer več nerazprodanih srečk v obtoku. Stroške za pošiljanje odtegnite od izkupička, oziroma jih povrne društvo.

3. Pošljite takoj, ko dobite to obvestilo, Nadaljevanje glej v naslednjem stolpcu pod črto.

Gospa!

Tudi jaz Vam priporočam to milo z znamko „GAZELA“. Moje perilo se kar blešči, golova sem pa tudi že zdavnaj. Tudi Vi boste dosegli to z uporabo „GAZELA“-milo.

GAZELA MILO

SIROM DOMOLJUB

IZ NEVELJ.

(25 letnica M. D.)

Na Breznadežne spočetje je bila v Nevljah velika slovesnost, ki je privabila goste od blizu in od daleč. Dvorana nabito polna. Redka slovesnost petindvajsetletnice lantovske in dekliske Mar. družbe je imela jako bogat in pester spored. Najlepše so bile pevske točke, ki so pokazale, da so v Nevljah lepi in dobre izurjeni glasovi. Slavnostno deklamacijo je govoril duša vsega Nevljanskega javnega življenja g. Ferdo Nevak, župan in lastnik mnogostevilnih drugih sark. Prizori in igra so bili dokaz lepe medsebojne tekme. Le škoda, da je oder veliko premajhen. Le še kaj! Pridemo poslušat in gledat.

SP. BRNIK.

(Pevski zbor.)

Tihí smo, pa ne mirai. Na vseh poljih delujemo, za vse mogoče se zanimamo. Sicer počasi napredujemo, to moramo priznati, napredujemo pa le. Nekateri bi pa še ta napredek radi preprečili, nekaterim se zdi celo kolesarjenje, ki je sicer prav majhno znamenje napredka — pohujljivo. Nič ne de, če je družba bolj pisana, dober kolesar ji bo že ušel, če mu ni všeč. Kolesarjenje je prav zdrav šport, če se goji po pameti, pa praktičen za tako oddaljen kraj! — Pa naše petje! Na našem ljubem Brniku so ljudje, ki kar ne morejo trpeti lepega petja, katerim se zdi trud pevcev in pevk, ki so posebno pridne in vztrajne, prazen, celo nespameten. — Nekateri se na vse načine trudijo, da bi pevske zbor. ki je tako složen in ki se je že izuril, da nam je res v ponos, razdvajali. V tem zabrinjenem boju pa se poslužujejo takih sredstev, da bi se psu studilo, če bi jih ališali — rahlim njihove besede. — Vsaj grobovo pustite pri miru in vsaj mater ne vlačite s kruto roko iz grobov v krivično borbo življenja. Kakor svetnice, kakor mučenice se trudijo in pehajo celo življenje, njihove solze blagoslovilijo našo zemljo, zaradi njihove ljubezni nam Bog prizanaša s pravico, vsaj v grobovih naj najdejo svoj mir. Potrpi, ne moti jih na njihovem znanjem domovanju, saj bodo kmalu strohnele njihove svete kosti in ne bo ostalo drugega kot prst na božji njivi, v srcih dobrih otrok pa spomin, na katerega se razliva blagoslov z gore Sinaj. — Če sem ti storil krivico, stopi pred me. Niti z očesom ne bom trenil, ko bom poslušal tvojo naglo, zato pa krivično obsodbo, le ovrget ti jo bom tako hitro in tako temeljito, da se boš čudil. —

po poštni položnici ves dosedaj nabrani denar, da bomo imeli pregled o današnjem stanju. Takoj pošljite le denar, srečke seveda šele po 10. januarju, kot je rečeno zgoraj. Radi pregleda pošljajte tudi za naprej denar sproti, kadar se vam nabere znesek 200 Din. S tem nam zelo olajšate delo. — Kdor je že vse razprodal, naj pošlje svoj zaključek takoj.

4. Te dni Vas obiščejo naši poverjeniki, ki nam bodo poslali poročilo o položaju ter dali Vam natančnejša navodila.

Vse svoje prijatelje prosi podpore o tej akciji zlasti v zadnjih loterijskih dneh Odbor »Dijaškega podpornega društva«.

n Kat. prosvetno društvo Kopanj priredi v nedeljo 3. januarja 1923 v gasilskem domu v Račni ob 3 popoldne božično igro »Mesiac s petjem v petih dejanjih. Pridite pogledat!

n V Sori se v nedeljo, dne 3. januarja 1923 ob 3 popoldne ponovi igra »Sv. Nežac«.

n »Pozna pomladi, narodno igro v petih dejanjih, uprizori orlovski odsek v Škofji Loki na praznik Sv. treh kraljev ob pol osmih zvečer in v nedeljo 10. januarja ob pol štirih popoldne v Druženem domu. Meščani in okoličani vabljeno!

Našim pevkam in pevcem pa: Le vztrajajte, saj Bog ni tako črnogled, kakor so ljudje. Le urite in izurite se, vsa soseska je z vami! Takí napadi naj vas ne zadenejo preveč v živlo! Vi ste kakor lastavice, ki se lagodno zibljejo pod oblak in žvrgole svojo pesem, nasprotniki so pa kakor petelin, ki hodi po gnoju in v skrbah pogleduje za lastavicami, češ: Da bi se vsaj preveč ne umazale. Tisti pa, oziroma tiste naj pa za novo leto popravijo krivice, ki je delajo že od zomladi — zadnja krivica je presega moči srednje hudebnega škeva! — Bog živi!

Ilija Alojaj.

POLJANE NAD SKOFJO LOKO.

(Gospodinjehi tečaj Orliške podavze.)

Zivahno zanimanje je vsbudila pri nas v nedeljo, dne 27. decembra razstava jedil in ročnih del, ki so jo priredile članice gospodinjstvenega tečaja v Poljanah pod spetnatim vodstvom gđ. Karoline Groske. Zahvala gre Orliški podzvezi, ki nam je prekrbela voditeljice in posodila štedilnik. Priznanje zasluži tudi domači Orliški krožek, ki je dekleta v ta tečaj vzgajala. Da je tečaj tem lepše uspel, sta predavala tudi domači g. župnik o vzgoji in g. kaplan o racunarstvu in lepem vedenju. Izredna naklonjenost nam je izkazal g. dr. Hubad, zdravnik v Škofji Loki, ki je ne le enkrat prišel prav praktično predavati o tem, kar so gospodinjice in materi treba vedeti o zdravilstvu, šiviljski in mlekarški strokovnjak g. Franc Kralj iz Ljubljane pa je poleg svojih predavaj priredil in vodil z resno nucharsko oprejo. Da stari in mladi lažje nosijo stroške tečaja, je namenjstvo tudi kase hranilnice in posojilnice naklonilo izdano pomoč. Tečaj tečaj pa se nobila dekleta niso, ki so vsa, od blizu in daleč, do Lince varovale, v tečaj namirno sodelovala in zastopala poteklo. Najbolj dokaz, kako nase ljudstvo razume pomen gospodinjstvenega izobraževanja, pa je to, da je priklonilo polno število deklet že za drugi gospodinjstveni tečaj. Lina zabne duši, huanarje in zopet traja 10 tednov. Manjše pa se menijo, kdaj in kako naj se priredi gospodinjstveni tečaj, Sreča junost!

OSTILNICA.

Lince čaka lince, da je črna. Kako to? Nekdo očita v »Domovinu Vrtincu, češ, da se je hotel rešiti le s pomočjo slarovške stranke. A isti je lani le s pomočjo slarovške stranke zmasil skupaj kandidatsko listo in lince je župan postal le s pomočjo slarovške stranke, pa s večino enega samega, ki pa je imel druge razloge, ne političnih. Dalje je zapisano v »Domovinu! Od kdaj pa? — H koncu ključ dopisnik »Domovinu svojim volivcem: »Zvestoba za zvestost! Kake bo pa to? Kemu boš držal zvestoto? Ali bo. Sajven ali volivcem, ker si obljubil, da boš za S.S. Če ja boš držal volivcem, kaj bo rekel dr. Sajven? Dvema gospodoma se ne da služiti. Najbolj smetno bo »Domovinu z rek, pa spriznati se s slarovško stranko, to je s poštenimi ljudmi napraviti mir. Drugeče pride na dopisnika in Kovača razne velika pobitost, ki si ja domisljujeta pri drugih.

KRIŽE PRI TRZICU.

V predzadnjem »Domoljubovem« dopisu bi se moralo glasiti, da smo bili koncem jan. t. l. odstavljeno. Danes pa dovolite par vrstic, kakaj smo bili? Zato ker smo bili preveč klirikalni, posebno župan. Ker je vodil knjige zelo vzorno, da mu danes razne oblasti čestitajo, ker poznajo njegovo delovanje. Prihajemo pa, da se naše gerentstvo v poslovanju ni vzorno obneslo. V glavni knjigi, ki obsega nad 1000 števil, ni niti en dopis pravilno oz. popolno vpisan, iz kazenske knjige so na mnogih krajih ne spoznaš, n. pr.: I. I. stan: tesarski pomočnik, opravilo: ledig. Pri izdajanju delavskih knjig se ne spozna živ krst, tako tudi pri izdaji domovine. Kratko rečeno: posebno knjigi o izdajanju domovine in delavskih knjig sta nujno potrebni poplave. Zanimivosti iz revije bomo še poročili.

VELIKA DOLINA.

(Proti alkoholiz.)

Preteklo noč, ki se je vrnilo na tuk. petrazredni osnovni šoli protialkoholno predavanje s aki-

optičnimi slikami, in sicer: za starše ob 8, za odraslo mladino ob 11 in za šolsko mladino ob 14. Udeležba je bila vse trikrat naravnost sijajna. Predavatelj Josko Lindič iz Ljubljane je živo orisal kvarni vpliv demona alkohola tako z zdravstvenega, kakor tudi z moralnega in gospodarskega stališča. Priporočal je izdelovanje brezalkoholnega vina iz sadja in grozdja. Poslušalci so z vidnim zanimanjem sledili izvajanjem predavatelja. Ker se bo brezalkoholno vino lahko še dražje prodalo kakor alkoholno, bo protialkoholni razvoj le v korist sadjarjem in vinogradnikom, ki se neopravičeno boje treznega pokreta.

DOBOVEC.

Ker stoji Dobovec v neposredni bližini trboveljskega rudnika, služi tudi iz naše fare, ki šteje komaj 600 ljudi, čez 60 rudarjev globoko pod zemljo svoj težki vsakdanji kruh. Dasi plačuje rudnik svoje delavce razmeroma dobro, vendar sliši pritožbe, posebno od lantov, da ne morejo shajati z zaslužkom. Kje tiči temu vzrok? Ko sem šel neke nedelje po izprehodu, pridem mimo gostilne, ki je bila nalaščeno polna samih lantov rudarjev, da pri kozarcu vina in v veselju družbi pozabijo tud minulega tedna. Ko bi ga pili po pameti! Še preden je nastopila noč, se je vnel prepri in strašno preklinjanje se je razleglo v tibo noč. Groza me je navdajala, ko sem poslušal strašne laške kletvine. Vanka me je zadela g'oboko v srce. Zalostno! Kdaj se spametujete, lantj-rudarji! Trudite in mučite se, potem pa nesete sad svojega truda v gostilne. Zasienjeno ljudstvo!

DOBRNIC.

Neznosni davki nas tlačijo (kakor drugod), večkrat se vrši tudi rubežen. Pomanjkanje denarja na vseh straneh. Zlo je to, ker kmetijski prideki v ceni padajo. Naše potrebnosti pa v cenah stoje! Nekateri se rastejo! Pokažite vi re, kje dobiti denar, da bomo krili potrebščine... Treba bo kmet-skemu ljudstvu še veliko izobrazbe, da si bo našlo in ustanovilo tiste vi re dohodkov, ki so nujni v tem času. Treba se bo držati reka; Kmet pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal! Predpogoj vsakega napredka pa je izobrazba. Naša izobraževalna društva imajo še veliko dela. Odbor našega izobraževalnega društva naj bi gledal, da bi dobili člani čimveč vspodbude za samoizobrazbo. Potom predavaj, knjig in časopisov. Nevednost je strašno druga reč na svetu. Nevednega človeka povsod varajo, neveden človek si ne zna pomagati, ne ve, kje prijeti, da bi si kaj izboljšal svoje stanje. Še pri davkih si izobražen človek zna pomagati in se ga oblasti bolj boje, dočim nevednega kar potisnejo skozi vrata. Izobrazba, samoizobrazba, to malo stane, pa je velik kapital. Izobraževalno društvo je vprav zato tukaj, da v ljudeh goji čut za važnost izobrazbe in samoizobrazbe. Zganimo se!

TREBOJE PRI KRANJU.

(Razno.)

Imamo zelo revno cerkev Marijinega Vnebo-vzetja, brez kakih posebnih dohodkov. Pa se dobri ljudje oz. farani za to, da se kaj novega napravi, kar je potrebno. Take imamo mogočne svonove, stiri po številu; četudi so jekleni, pa poje zelo dobro. Zlatičev oče je kupil sam na svoje stroške mala bandera. Lahko smo iz sra hvaležni za tako veliko darilo. Ko stopiš v cerkev, jo vidiš lepo pe-slikano, kar je tudi delo domačega farana, ki je zelo poceni slikal. Samo nekaj tlake smo mu delali za plačilo. Imamo lepo električno razsvetljavo, ki jo daje brezplačno tukajšnji mlinar Jernej Bohine. Najlepše pa je sedaj petje. Človek bi mislil, da si v kakem mestu, ne pa na deželi v tako majhni fari. Vse to je delo naše požrtvovalne gospodične učiteljice. Tudi ona nam nudi to uslugo brezplačno, za kar so ji vsi lahko iz sra hvaležni. Tako da naša cerkva ni zadnja. Več reči se je napravilo po za-sluzi predobrega župnika Janeza Cudermanna, ki ga vsa fara ljubi. Le žal, da imajo gospod župnik tako majhno plačo. Pred vojna ustanovljena fara vse je bilo plačano v denarju. sedaj vse tisto nič ne pomeni, da ne dobijo župnik nič od tega; pro-

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

stevljna bira pa je tudi malenkostna. Ona je še, da bi se tudi to enkrat uredilo.

Drugače pa nekake vse spi v Trbojah. Obnovljeno Katoliško isobrazovalno društvo je priredilo par iger, sedaj je pa vse tiho. Tudi o Društvu domu se je goverilo. Dom bi bil neobhodno potreben, da bi se prirejali iger po gostilniških poslopih, kar mladini več škoduje kakor koristi. —

Spominsko plešče padlim v vojni imamo tudi že vzdano v cerkvi. Čaka le blagoslova.

ST. VID NAD LJUBLJANO.

Dvodnevni poučni tečaj, ki ga je priredilo Kmetijsko društvo v St. Vidu v dne 21. in 22. decembra, se je izvršil v splošno zadovoljnost udeležencev. 30 poslušalcev je pazno sledilo izvajanjem gospodov predavateljev, ravnatelja Kmet. društva int. R. Laha, okrajnega ekonoma Kureta ter okrajnega živinodarstva dr. Hribarja, ki so obravnavali v poljudni obliki najvažnejša vprašanja iz kmetijskega življenja ter o perečih zadevah gospodarstvenega značaja. Vsakemu predavanju je sledila debata, pri kateri so stavili gospodarji razna vprašanja. Ponovno se v imenu vseh udeležencev zahvaljujemo gospodom predavateljem za njihov trud ter jih prosimo, da pridejo še med nas. Tretji dan tečaja se je vsled zaposlenosti g. sadjarskega nadzornika Humeka, prestavil na mesec januar, ko se bodo vršila predavanja iz sadjarje ter perutinarstva. Dan se bo še pozneje določil in razpisal ter prosimo le sedaj za obilno udeležbo, in sicer to pot pred vsem mladeniče in gospodinje. Dne 27. decembra se je vršil redni letni občni zbor krajevne organizacije okrajne Kmetijske zveze, na katerem so poročali svezni funkcionarji predsednik, tajnik in blagajnik o delovanju zadnjih dveh let. Predsednik je poudarjal posebno zavzemanje našega odbora za odškodninske izplačila prizadetih posestnikov na Kolodvoru v Dravljah ter o njihovem delu pri mlekarskem društvu, tajnik pa o bodočih nalogah, ki čakajo odbor v bodočnosti. G. minister na razpoloženja g. Gostinčar, ki je v svoji veliki ljubeznivosti prišel na naše zbiranje, pa nam je v navdušenih besedah poudarjal potrebo organizacije kmetijskih slojev ter upravičeno kmetijskih zborov, ki so prepotrebna inštitucija za ščitjenje kmetijskih interesov pri trgovinskih pogodbah z drugimi državam pri izvozu, uvozu in carinskih sporih. Po daljši debati se sklene povabiti g. poslanca Smedjeja, da priredi tekom meseca januarja za naš okoliš kmetijski sešatek, na katerem naj poroča o dela v parlamentu ter o davčnih vprašanjih. Pri volitvah je bil zopet soglasno izvoljen za predsednika Izidor Florjančič, za tajnika pa Leopold Goljar in Al. Markež. V širšem odboru so ostali vsi dosedanjši poverjeniki po vaseh, kateri so si izbrali v izvršilni odbor sledeče posestnike; Janez Babnik kot blagajnik, Franc Erjavec, Rok Kurnovar, Rok Čepeljnik, Anton Mrak in Strukelj Martin iz Zapuž kot odborniki. Kdaj se bo vršil poslančev sešatek, bomo sporočili prihodnjik, ter vam bomo že sedaj, da se v obilnem številu udeležite zbiranja.

BUCKA.

(Razno.)

Kakor splošno povsod se je tudi pri nas položaj za nas kmete izredno poslabšal v tem oziru, da nam tudi jaz popolnoma prav dopisniku iz Krške doline v zadnjem Domoljubu. Ugotoviti moram le, koliko se je »boljšak« položaj za nas kmete od lanskega leta. Meseca avgusta ali septembra 1924 sem dobil n. pr. za štiri praseta 4800 kron. Zdaj pa, ko pravijo da je »kmetasak« vlada, sem prodal prav taka praseta po 300 do 400 kron. Da bi dobil prej omenjeno vsoto, bi moral prodati 12 do 16 praset. In to kljub temu, da je carina odpravljena. Meni se zdi, da bo šla odprava carine vse komu drugemu v korist kakor kmetu. — Prej omenjeni dopisnik iz Krške doline tudi toži o premajhni politični zavednosti. Vendar se mi zdi, da tam doli v ravnini še od daleč niso tako zaostali kakor smo mi tu gori. Tam imajo razne prosvetne, stanovske in politične organizacije. Pri nas pa vse spi in pri političnih odločitvah le osebnosti osiri, ne pa politično preprisanje. Ljudje pri nas boro vse od kraja, kar pride komu v roke, pri tem pa nič ne razmišljajo in ostod taka breznačelnost in nemotnost. — Sedaj ob Novem letu naj zopet vsak na očeh »Domoljubca«, naj je on nevrni najbolj list za kmetstvo ljudstvo. Vred svoje raznevrstne vsebine je primeren tudi za tiste, ki sicer ne marajo za politiko in strankarstvo.

GOSPODAR

Nekaj zelo važnega za vse sadjarje.

Sadnih sort je brez števila, pa nastajajo še vedno nove. Posebno brez konca je vrsta jabolčnih in hruškovih sort. Stejejo jih na tisoče. Sorte so pa silno različne. Ne razlikujejo se med seboj samo plodovi po debelosti, obliki, barvi, po okusu, po trpežnosti, občutljivosti, dobi zrelosti itd. Tudi drevje posameznih sort je jako, jako različno. Pa ne toliko po zunanosti, kakor po važnih notranjih lastnostih. Nekaterih sort drevje raste in rodi povsod. Druge sorte so pa zelo občutljive in sicer nekatere za mraz, nekatere za bolezn, nekatere za zemljo in lego zemljišča. Nekatere so rodovitne, druge pa skope s pridelkom. Nekatere zarode prav kmalu, druge pa pozno itd. Tudi v satni trgovini nimajo vse sorte enake veljave. Nekatere so znane po vsem svetu in v trgovini vpeljane. Take se vedno lahko in dobro prodajo. Druge pa niso znane v trgovini in se zlasti ob dobrih letinah težje spravijo v denar. Nekatere so posebno dobre za sveže uživanje (namizne sorte), druge zopet za sušenje, sadjevec itd.

RAKA.

(Polnočnica.)

Ker se se pred dvema letoma neke surovine pri polnočnici tako skrajno nespodobno vedle, da so jim naložili v Novem mestu ječe do šest mesecev, smo imeli lani službo božjo ob treh zjutraj. Vršla se je v najlepšem redu, ker so ponočnjaki do takrat že »omagali«. Na splošno željo se je letos zopet vršila polnočnica. Vhod je bil samo skozi zakristijo, kjer sta cerkvena ključarja v poštno družbo nespadajoče obiskovalce stavila pod nadzorstvo. In vladal je najlepši red. Zunan cerkve so pa orožniki razgrajali poštno prekontrolirali.

RAKA.

(Zalo: ten sveti večer.)

Pirmanov Francelj je bil prvi raški fant. Po prevratu smo ustanovili poleg Kmetijske zveze Prosvetno društvo. Njegov delavni tajnik je bil Francelj. Iz Prosvetnega društva izišlemu Orlu, ki je v kratkem mogočno razprostrl svoja krepka krila, je predsedoval Francelj. Bil je tudi dober in priden cerkven pevec. Sebe in svojo mater je vzdrževal s krojaštvom. Ker je njegov rojstni dom po smrti njegovega brata v Ameriki postal lastnina avkinje, ni imel svoje strehe. Z vztrajno pridnostjo in varčnostjo si je toliko opomogel, da je kupil prijeten dom v M. Lipenji pri Turjaku. Poročil se je s pridno Mici iz ugledne rodbine Gorenčeve, ki je bila tudi vrla cerkvena pevka in Orlica. Pred 14 dnevi sta se preselila na novi dom. Na dan pred Božičem pa dobimo obvestilo, da mu je mlada žena umrla. Dva Orla, Martin in Polde Kotar, sta jo mahnila na sveti večer na dolgo pot h pogrebu, da tolažita nesrečnega brata-Orla. Mi pa ključemo: Dragi Francelj, ne obupaj! Potolazi se! Saj pride zopet svidenje nad zvezdami!

ST. VID NAD LJUBLJANO.

(Prireditve.)

Na novega leta ob 4 popoldne priredi Orlovski odsek Novoletnice s pestrin sporedom poleg igre »Carne goslic in lepe alegorične skupine so na programu kupletit itd. Dvorana bo prvič v notranjosti lepo dekorirana. Prireditve se bo vršila pri pogrnjenih mizah. Vsi najiskrenejše vabileni! — Dne 3. januarja se ponavlja igra »Peterčkové poslednje sanje«.

Samo ob sebi je torej umevno, da ni vseeno kakšne sorte cepimo, sadimo in gojimo, kajti strošek je skoro enak, naj bo sorta taka ali taka, dohodek je pa lahko silno različen. Dandanes ne pridelujemo sadja samo za dom, v pretežni množini za kupčijo. Kdor hoče torej iz sadjarstva doseči čimvečji dohodek, mora baš v tem oziru tehtno preudariti, kaj bo cepil, kaj bo precepil in kaj bo sadil, da bo v njegovih razmerah dobro rastlo, da bo zdravo, rodovitno in da bo imel sad primerno veljavo.

Izbira sadnih sort, ki bi jim ugajalo naše podnebje in naša zemlja in ki bi bile sposobne za kupčijo, pa ni tako lahka stvar. Treba je mnogoletnega opazovanja in poskušanja, preden se more o kaki sorti trditi, da je na vse strani prikladna. Takih poizkusov pa ne more delati posameznik, zlasti pa ne naš povprečni kmetovalec-sadjar, kateremu je sadjarstvo najbolj stranska panoga. Zato imamo zavode, šole in razne druge ustanove, ki leta in leta poizkušajo in zbirajo skušnje večjih sadjarjev. Na podlagi takega mnogoletnega vsestranskega proučevanja sestavijo takome-novan sadni izbor, t. j. seznam nekaterih sort, ki so za gotove kraje v vsakem oziru najprimernejše.

Za slovenske pokrajine so že pred leti sestavili sadni izbor, po katerem naj bi se sadjarji ravnali. Žalibog, da so bili bele vrane tiste sadjarji, ki so vedeli zanj in ga upoštevali. Ker pa imamo čimdalje več zanesljivejših izkušenj, in se tudi gospodarske razmere kolikortoliko izpreminjajo, je bilo treba tudi sadni izbor tu in tam pregledati, predelati in izpopolniti. Zadnji pregled in temeljito izpopolnitev izbora jabolk in hrušek za Slovenijo je izvršilo minolo poletje Sadjarsko in vrtnarsko društvo. In tako imamo sedaj izbor, ki bo ostal v veljavi 10 ali celo 15 let. Treba je sedaj le še, da se vsi naši sadjarji z njim seznanijo in da se, kolikor največ mogoče, po njem ravnajo. V prihodnji številki ga bomo objavili v celoti. Potem bomo pa priobčevali kratke opise vseh v izbor sprejetih sort jabolk in hrušek.

Uničevanje mahu na travnikih.

Pri pravilnem oskrbovanju travnikov, se ti ne bodo zarasli z mahom. Če imamo pa že travnik z mahom obraščen, bomo ta plevel uničili na te načine. Iz zamah-njenega sveta, ki je obenem vlažen in močvirnat, moramo najprej odpeljati vodo, torej ga osušiti. Kjer pa usuševanje ni mogoče, tam je tudi mah težko zatreti. Najboljše sredstvo proti mahu je travniška brana. Jeseni, pozimi ali spomladi ob suhem vremenu prevlečemo travnik z brano podolgim in počez tako močno, dokler ne postane »črna«, t. j. dokler ne izrujemo večjidel mahu. Potem ga pograbbimo ter spravimo ves mah na kup, kjer napravimo iz njega kompost, ki postane najkasneje v

dveh letih najboljši gnoj za travnike. Lahko porabimo mah tudi za steljo, ker popije mnogo gnojnice in da, ko je dobro vležen, izvrsten gnoj. Ko smo travnik temeljito pobrali in očistili mahu, ga pognojimo s kompostom. Če pa tega nimamo, vzamemo na 1 oral do 250 kg Tomasove žindre in 100 kg kalijeve soli (kajnit je z ozirom na njegovo nizko množino kalija, dandanes predrag) ter s tem umetnim gnojilom potrosimo travnik.

Če je travnik močno zamahunjen, tedaj ga bodemo v prvem letu težko popolnoma očistili, ampak moramo ta postopek ponavljati še drugo in po potrebi še tretje leto. Pri močvirnih travnikih pa je prvi pogoj osušenje. Sicer pa je branje travnikov vseh vrst zelo priporočljivo sredstvo za povečanje pridelkov sena in otave.

Kaj je z obrestno mero?

Obrestna mera je šla navzdol. Hranilnice in posojilnice bodo mogle po novem letu obrestovati vloge le po 4%, največ po 4 1/2%.

Tisti, ki so bili z visoko obrestno mero za svoje vloge razvajeni in so od obresti zamihali, imeli že vsako leto lep zaslužek, bodo seveda godrnjali. Toda pomislimo, da je visoka obrestna mera nezdrav pojav v gospodarstvu, kakor je visoka vročina v telesu znamenje bolezni. Pomislimo, da vsled visoke obrestne mere trpijo baš tisti, ki si morajo radi bolezni ali nesreče ali iz katkega drugega vzroka iskati posojilo. Pomislimo, da je visoka obrestna mera neukršanska, odušarska. Pomislimo, da visoka obrestna mera dela draginjo. Pomislimo, da vse slabše posledice visoke obrestne mere v koncu koncev zadenejo kmeta. Pomislimo, da baš zadruge, naše posojilnice, hočejo napraviti konec pretirani odušarski obrestni meri in morajo voditi boj z bankami. Zato podprimo posojilnice v njihovem boju ter jim zaupajmo svoje prihranke, kar je pri njih denar najbolj varno naložen.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

Vrednost denarja 29. decembra. Stanje našega dinarja je še vedno na isti stopnji od 9.20 centimov. Vseled praznikov so bile kupčije na deviznih tržiščih domačih borz bolj slabe. Tuje valute so se plačevale po starih cenah: 1 angleški funt šterling 274 Din, ameriški dolar 56 Din, nemška marka 13.42 Din, švicarski frank 10.89 Din, avstrijski šilling 7.97 Din, francoski frank 2.09 Din, italijanska lira 2.28 Din, češka krona 1.67 Din, grška dragma 0.74 Din, bolgarski lev 0.41 Din, romunski lej 0.26 Din, 10.000 mažavskih kron 7.91 Din.

CENE.

Ljubljanska blagovna borza. Kupčija je bila bolj mrtva. Za 100 kg blaga pri vagon-skih dobavah se je plačevalo: pšenica domača, na slovenski postaji naložena, 295 Din; baška pšenica na nakladalni postaji 285 Din; koroza stara na baški postaji 165 Din; koroza nova, umetno sušena, na nakladalni postaji 152.50 Din; koroza nova, času primerno suha, na nakladalni postaji

125 Din; koroza umetno sušena, v Novem Sadu 160 Din; oves rešetani, postavljen v vagon na nakladalni postaji 190 Din; ajda domača, naložena na slovenski postaji 255 Din; proso domače, na slovenski postaji 200 Din; otrobi debeli, v vrečah, na nakladalni postaji 150 Din; proseni otrobi na medjimurski postaji: nezmetli 80 Din, zmleti 105 Din; ovseni otrobi v Ljubljani 125 Din; kisle zelje v sodčkih po 50 kg 200 Din; fižol beli, banaški, na nakladalni postaji 200 Din; prepeličar na slovenski postaji 345 Din; laneno seme v Ljubljani 550 Din; čebula na nakladalni postaji 105 Din.

Tržišče z lesom. Na ljubljanski blagovni borzi je bil promet z lesom bolj slab. Kupčevalo se je za vagonске dobave za kuhičen mater lesa, postavljenega v vagon na postaji, kjer se naklada, ali pa na obmejno železniško postajo. Hrastovi hlodi od 30 cm premera naprej na nakladalni postaji 450 Din; hrastovi neobrobjeni plohi od 90 do 130 mm premera v Postojno postavljeni 1200 Din; enaka vrst monte, postavljena na mejo 1100 Din; smrekovi remelnji monte v Postojni 570 Din; smrekove deske 25 mm III. vrsta postavljene na mejo 460 Din; deske 30 mm I., II. in III. postavljene na mejo 560 Din; deske 40 mm na nakladalni postaji 530 Din; bukova drva suha na mejo postavljena za 100 kg 25 Din; hrastove deske suhe na nakladalni postaji 970 Din; drogi za vinograde od 2.50 do 5 m neobrobjeni za komad na nakladalni postaji Din 2.

ZIVINA.

Živinski sejem v Mariboru 22. decembra. Prignanih je bilo 13 bikov, 15 konj, 146 volov, 303 krave, 14 telet, skupno 491 glav. Povprečne cene za kg žive teže so bile: voli debeli 8.56—10.50 Din, poldebili 7—8 Din, vprežni voli 4.25—7 Din, biki za klanje 4.50—7 Din, klavne krave debele 6.75—7.75 Din, plemenske krave 4.25 do 6.25 Din, krave za klobasarje 3—4 Din, mlada živina 6.75—8.50 Din. Prodani sta bili 202 glav, od tega 42 v Avstrijo, 28 v Italijo. Mesne cene so bile: govedina 10 do 19 Din, teletina 12.50—20 Din, svinjina 12.50—27.50 Din za kg.

RAZNO.

g Ustanovni občni zbor podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva za Kranj in okolico je bil v nedeljo 27. decembra ob 9 dopoldne v društveni dvorani v Kranju. Na povabilo Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo v Ljubljani se je zbralo k zborovanju okoli 60 sadjarjev iz bližnje okolice Kranja in nekaj meščanov, ki se posebno zanimajo za sadjarstvo. Društveni glavni odbornik in urednik »Sadjarja in vrtnarja« g. Humek je v eno uro trajajočem govoru obrazložil velik gospodarski pomen sadjarstva in pojasnil, kakšne koristi nudi svojim članom organizacija v sadjarskem društvu in koliko večji bodo uspehi tega dela, ako se člani bližnjih krajev še tesneje združijo v podružnico. Po končanem predavanju je bilo vpisovanje v društvo in volitev podružničnega odbora. Podružnica šteje takoj ob ustanovitvi blizu 40 članov. To število se bo pa brez dvoma podvojilo ali celo potrojilo. Za predsednika je bil soglasno izvoljen velezasušni sad-

jarski veščak nadučitelj v p. g. Zirovnik. Zborovanja se je udeležil tudi vič. g. dekan Koblar, ki je bil izvoljen tudi v odbor. — Popoldne ob 3 je bil shod sadjarjev v Lescah. Zaradi picle udeležbe je bil izvoljen samo pripravljalni odbor. Ustanovni občni zbor bo v nedeljo 10. januarja ob 2 popoldne v šoli v Radovljici. Povabljeni so vsi sadjarji iz občin: Radovljica, Begunje, Lesce, Lancovo, Mošnje, Leše, Ovshe in Ljubno.

Poraba sladkorja v naši državi. Vsaka oseba v naši državi porabi na leto povprečno po 8 kg sladkorja. To je zelo malo, če pomislimo, da znaša v Češkoslovaški poraba na osebo po 25 kg. V Češkoslovaški je konzum sladkorja tudi v primeri z raznimi drugimi državami precej velik. Le na Angleškem in v Zedinjenih državah pride na eno osebo letno več sladkorja kakor v Češkoslovaški.

Naročnikom »Amerikanskega Slovenca« v Jugoslaviji!

Prejeli smo par pism, da naročniki »Amerikanskega Slovenca« tuptam opetovano ne dobivajo redno našega lista »Amerikanskega Slovenca«. Slovenski javnosti s tem naznanjamo, da se nam je uradno uganilo potom jugoslovanskega konzulata v Chicago, Illinois, U. S. A., da je prepoved dvignjena. To uradno obvestilo se glasi:

»Direktorju »Amer. Slovenca« v Chicago, Ill.: Na vašo molbu od 10. avgusta o. g. da se vašemu listu Amerikanski Slovenec odobri ulaz u Kraljevino, Gen. Konzulat je dobio odgovor, da je rešenjem Ministarstva Unutrašnjih Dela Pov. D. Z. br. 4652 od 26. avgusta o. g. dignuta zabrana i rastanje u našoj zemlji lista Amerikanski Slovenec. Generalni konzulat smatra za svoju prijetnu dužnost, da vam gornje rešenje dostavi radi upravljanja. — Vice konsul M. M. Naumović. — 8. oktobra 1925.»

Poudarjamo, da smatramo odredbo Jugoslovanskega notranjega ministarstva za merodajno. Nikakor pa nam ne gre v glavo, da bi potem lokalni postarji v Sloveniji imeli pravico list konficirati. Kdo je več, vlada v Beogradu ali lokalni postarji? Slovenski župnik Rev. Jno. C. Smoley iz North Dakote, ki plačuje naročnino Amer. Slovenca za svojega brata na Jesenicah v Sloveniji, nam piše dne 28. nov. 1925 tole: »Brat mi piše, da mu jeseniška pošta vedno konficira »A. S.« in vendar ste pisali, da je zopet dovoljen.»

Naši naročniki bi imeli dobiti »Amerikanskega Slovenca« redno vsak teden, ker točno vsak teden je odposlan iz našega upravnistva. Dobiti bi morali skupaj vsak teden v zavrtku pet števk »A. S.«, ker petkrat na teden izhaja.

Da se temu kapriciranju od gotovih faktorjev v Sloveniji, ki izvira zgolj iz političnega strankarstva do našega katoliškega lista, napravi radikalen konec, pozivamo vse one, ki bi imeli prejemati naš list, pa ga ne dobivajo, da nam to za vsako izgubljeno številko ali pošiljatev takoj pismeno naznajo. Direktorji A. S. pa bo postregel potom prava, da bodo naročniki v Jugoslaviji redno prejeli »Amer. Slovenca«, kateri je dovoljen v Jugoslaviji, kakor to potrjuje odredba jugoslovanskega notranjega ministarstva. Služajne pritožbe naj naročniki naslovijo na: »Uprava »Amerikanskega Slovenca«, 1819-West 22nd Street, Chicago, Illinois, U. S. of America.

VESELO NOVO LETO

želi specialna trgovina za mlinске potrebščine
Čadež & Bracar LJUBLJANA - Kolodvorska ulica štev. 35.

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

GOSPODINJA

Služkinje v volitvah v Delavsko zbornico.

Dasi je »Domoljub« že parkrat povdarjal, da bodo za volitve v Delavsko zbornico imele volivno pravico tudi žene, vendar nam prihaja več vprašanj, ki kažejo, da so delavke in služkinje — na te volitve še premalo opozorjene. Zato danes ponovno povdarjamo, da imajo volivno pravico v Delavsko zbornico vse uslužbenke, ki so bile dne 5. decembra 1925 zavarovane za slučaj bolezni pri bolniški blagajni, pa naj se potem imenujejo delavke ali gospodinje ali kuharice, služkinje, sobarice, natakariče ali kako drugače.

In še zelo važna je ta panoga delavstva za volitve v Delavsko zbornico. Služkinje in druge uslužbenke v gospodinjstvu so ena najmočnejših delavskih strok, štejejo okoli 7000 glasov, torej desetino vseh volivcev.

Radi visokega števila glasov bodo služkinje gotovo imele na vseh kandidatnih listah svoje kandidatnje. Vse stranke, ki bodo pri volitvah nastopile, se bodo trgale tudi za glasovnice služkinj! Naša krščanska dekleta in žene, ki so po takih službah, imajo svojo strokovno organizacijo »Poselsko zvezo«. Tu si druga drugi pomagajo, posredujejo, se podpirajo, se zbirajo k poučnim in strokovnim sestankom. Prav nobena druga stranka niti nobeno društvo se ni vselej in povsod tako vestno in marljivo brigalo za koristi zlasti tistih ubogih služkinj, ki so morale trpeti kako krivico od strani gospodarja ali gospodinje, kot naša krščanska socialna »Poselska zveza«. To samaritansko delo je spletlo med našimi služkinjami trdno vez skupnosti, ki se bo pri volitvah v Delavsko zbornico še posebno izkazala. Vse za eno, ena za vse!

Stanovska zavest bo že ena močna gibalna sila za nastop služkinj pri teh volitvah. Pa ne bo edina. Je še ena globlja. Naše služkinje — večinoma hčere vernih kmetov in delavskih staršev — so, hvala Bogu, globoko verne. Bolj kot marsikak izobraženec čuti, da pomenijo volitve v Delavsko zbornico le en majhen spopad med delavstvom, ki zagovarja tudi v javnosti krščanska načela in delavstvo, ki skupno z vsemi drugimi sovražniki Cerkve ubija Kristusa in njegov nauk. Delavska zbornica naj bo vodnik delavske kulture, delavske izobrazbe, ona naj skrbi za vzgojo delavske mladine, njeno ravnanje bo važno v gospodarskem, političnem, v vsem javnem življenju in bo globoko segalo prav do posameznih delavskih družin in posameznega delavca in delavke. Ali naj res Delavska zbornica postane delavska postojanka framasonov, ki bodo skupno z brezverskimi kapitalisti pod naslovom Delavske zbornice z njeno močjo in njenimi sredstvi tlačili krščansko delavstvo radi njegove vere, njegovega odločnega krščanskega prepričanja? Saj se še spomnimo,

kako so socialisti preganjali naše delavce in delavke pred in neposredno po vojski, ko so imeli ponekod moč v rokah.

Krščanska uslužbenka mora biti v tej volivni borbi pomočnica svoje sotrpinke, delavske žene in matere, ki z grozo gleda, kako razna socialistična in komunistična društva pod stanovskimi, razrednimi in drugimi firmami odvrčajo delavsko mladež od življenja po veri, ubijajo versko in moralno vzgojo, da izginja krščanska ljubezen iz delavskih družin. Glasovi 7.000 služkinj morajo enoglasno povdariti, da naše slovensko ženstvo zahteva, da Delavska zbornica podpira in pospešuje vsako delavsko gibanje zlasti delavsko prosveto in vzgojo, po krščansko socialnih načelih.

Zenska je priznana dobra agitatorica. Vnete članice in zaupnice naj se ne zadovoljijo s tem, da mirno čakajo na dan volitev, da oddajo svojo glasovnico za listo krščansko socialnega delavstva, poskrbeti je treba, da bodo tako storile vse tovarišice. Zlasti ne pozabimo na tiste, ki malo ali nič ne bero, se ne udeležujejo shodov in sestankov in jim morda niti znano ni, da so razpisane naše volitve. Takim je treba osebno dopovedati za kaj gre. Zavedna služkinja mora poiskati vse tovarišice v okolišju in se z njimi dogovoriti, kako bodo volile.

Služkinje in delavke! Bodimo ponosne, da me v naši mladi državi prve izmed vsega ženstva stopamo na volišče. Ko je pred leti Slovenska ljudska stranka odločno zagovarjala volivno pravico za vse ženstvo so si liberalci in z njimi združeni ostali nasprotniki izmislili grdo pretvezo, da smo premalo izobražene, da bi mogle razumeti pomen volitev. Tedaj so nasprotniki Slovenske ljudske stranke dajali volivno pravico mestnim gospem in gospodičnam, delavskim in kmečkim ženam in mladenkam so jo pa odrekli in radi tega Slovensko ljudsko stranko divje napadali. Polnoštevilna udeležba pri teh volitvah bo najboljši dokaz, da je imela Slovenska ljudska stranka tedaj prav. Samo s svojimi glasovnicami dokažimo, da smo dovolj izobražene. Dokažimo, da se zavedamo, da je od vsakega glasu odvisen uspeh. Naj bodo volitve v Delavsko zbornico dokaz visoke izobraženosti naše preproste žene. Od služkinje do služkinje, od delavke do delavke naj gre geslo: »Vse volimo listo krščansko socialnega delavstva — listo Jugoslovenske strokovne zveze. Nobenega našega glasu ne sme manjkati.«

Socialna vzgoja.

Boječnost in nerodnost.

Posebne pobude, opore in prizanesljivosti potrebuje plahi in boječi otrok. Saj bi sam od sebe prav nič ne zmogel, vedno bi stal v ozadju, ker bi si ne upal med druge. Takemu otroku beseda priznanja ali pohvale prav posebno dobro dene. Opošumi ga namreč za marsikatero delo, za

d Ne samo voda in solnce, ampak tudi milo je predpogoj vsake uspešne zehthe. To milo je »Gazela«, katerega dobite v vsaki trgovini.

katero dolej ni čutil dovolj zmožnosti in moči. Ko pa iz priznanja ali pohvale dozna, da tudi on kaj zna in zmore. Boječi otrok je navadno tudi neroden in si ne zna zlepa pomagati. Z nagajanjem in zasmehevanjem, ki ga je za svojo nerodnost navadno deležen, pa postane še nerodnejši. Je pa tudi brez srca, kdor se pase nad otrokovo zmešnjavo, ki jo povzroči tako zasmehevanje, zasramovanje ali celo zmerjanje. Pomisliti je treba, da tako ravnanje ne škoduje le otrokovi samoosvojitvi, za katero je stremiti pri vzgoji, nego tudi slabo vpliva na razvoj njegovega čuta za čast.

Boječega otroka je treba pridno vaditi občevarja najprej z domačimi in znanimi, potem tudi s tujci. Pri tem mu je primerno pomagati preko vseh neprilik. Ako je tak boječ otrok tudi še le malo nardjen, je treba še prav posebno z vso ljubeznijo njegove malenkostne uspehe vpoštovati. Saj se je zanje tako zelo trudil. Tako priznanje otroka dvigne iz njegove boječnosti in plahosti. Vedno karanje ali zasmehevanje ali celo zmerjanje pa ubije otroku še tisto trohico poguma, ki jo je imel. Trajno nerganje zagreni otroku najlepši čas — njegovo detinsko dobo. Prirojena plahost in levičnost, nerodnost in boječnost ubijejo v otroku vse veselje za delo, vzamejo mu pa tudi vsako prožnost in pripravljenost zanj. Materina naloga je, da vse te napake v otrokovem značaju premaga z vsemi, tistimi sredstvi, ki jih nudi vsak dan, a so tako uspešni, da potegnejo iz mračne plašljivosti malo otrokovo dušico, ki si ji boče skupnega, prijetnega in družabnega življenja.

Kuhinja.

GOSPODINJA KUHARICA.

Snaženje kuhinjske posode. Banjce in skafe, ki se rabijo za pomivanje kuhinjske posode ali pa pomivanje kozarcev, je treba redno snaziti in sicer se prve, ki se jih prime tolšča pri pomivanju, osnažijo prav lepo z zelo vročo vodo in s starim papirjem. Snažijo se tudi s tem, da jih zrišajo z drobnim peskom, splahneš z gorko vodo in zbrišes s krpo, pomočeno v hud kis. Kisline, kakor izžete limone, ostanki piva, ostanki kislega mleka, gnjila kislja jabolka, so prav dobri pripomočki pri snaženju bakrene posode. Zmes otrobov ali koruzne moke namešane s kisom, hitro osnaži zamazane posode iz bakra. S to zmesjo se obdrgnejo razgrete posode, splaknejo se v vroči vodi in zbrisejo ter polikajo s krpo.

Snažijo se tudi še s sidolom, ki se dobi v trgovinah ali pa z geolinom, ki ga narediš na sledeči način: 1 del sedunovega olja, 1 del salmijaka in 1 del špirta. Glavno je, da tako posodo snažiš redno, ker zelo zapuščena in zamazana se nerada sveti. Pri snaženju je od zbrisovanja več odvisno ko od namazanja. Dobro zdrgnjeno z volneno krpo se lesketa, da je vesleje.

Srebrne, polsrebrne in posrebrene predmete osnažiš najlepše, če si gorki vodi primešala nekoliko mila in salmijaka. Čedna krpa in mala krtičica naj ti služita kot dobra pomočnika pri snaženju. Če dobro zbrisane zdrgneš še s stolčeno kreda in mehkim usnjem od starih rokavic, se blesk znatno poveča.

Posoda iz aluminija se snaži z zelo vročo vodo in s čistilom, ki je za aluminij, ki se dobi v trgovini.

Posebno pazljivost zahteva snaženje jedilnega orodja kakor nožev in vilic. Ročaji se kaj radi snamejo in ker tudi rezila otope, če se pomivajo v prevroči vodi. Pomivati jih je treba vselej posebej in takoj dobro zbrisati. Zbrisana se snažijo z drobno sipo, s stolčeno opeko ali pa s čistilnim prahom, ki se kupi v trgovini. Za snaženje imej posebno deščico in precej debel zamašek iz plutovine. S tem drgni rezilo toliko časa, da je čisto in svetlo. Nato dobro zbrisi z mehko volneno in nato še s snažno platneno krpo. Med roglji osnažiš s pomočjo krtičice, ki jo imej posebej zato. Če te ni, pa z robom krpe, ki jo pritisneš k mizi in napneš z eno roko. Ob rob potegneš vilice med roglji in odstraniš prah, ki se je pri snaženju nabral. Rjo odbraviš od nožev, če rjasta mesta namočiš s preloženim in onstiš nekoliko časa stati, da se odmedijo. Nato osnažiš kakor zgoraj opisano.

Svinjska glava s hrenom. Kuhaj kos oče ene prašičje gube v stari vodi, v katero si dejala žlico kisa, par koncev čebule, kosček korenja, peteršilja, par zrn čelga popra, favorjev list in strok česna. Ko se mehko kuha, jo zreži, naloži na krožnik in jo postavi s hrenom ali jabolčnim hrenom na mizo.

Svinjska glava v jesprenju. Kuhaj četrt litra debelega lespranja v dveh litrih vode. Ko jo men zavre, iz nje odlij in še z mrzlo poplačni. Nato ga na novo zalij z dvema litrih gorke vode. Ko prevre, mu prideni četrt ko prašičje glave, drobno zrezane želenega peteršilja, strok česna in ko je že jedken napol skuban, mu prideni še en krompir in malo kocke zrezan, osoli, prideni ščep popra in kuhaj do mehkega. Jesprenj streži v skledo, meso pa zreži in ga po vrhu naloži.

Prašičja glava v kaši. Četrť kg svinjske glave kuhaj v dveh litrih vode in ji prideni kosček korenja, par zrn čelga popra, strok česna, če imaš kaj paradižnika, osoli in ko je glava kuhana, odlij in precedi juho in v tej juhi skuha četrt litra z vrelim krompom oprane kaše. Ko je kaša kuhana, jo stresi v skledo, po vrhu kaše pa naloži na kosce zrezano meso. Če imaš rada kašo bolj redko, pa prilij malo več vode.

Tlačenka ali stisnjeni nadevani želodec. Skuhaj približno za napolniti en srednje velik želodec 2 do 3 kg svinjske glave z uhlji vred; kuhano zreži na majhne koščke, prideni soli, ščep popra, strok stolčnega česna, žličico majaronovih plev, nekoliko drobno zrezane čebule in osminko litra prašičje krvi ter napolni s tem nadevom osnažen in olupljen svinjski želodec.

Napolnjeni želodec kuhaj eno dobro uro. Med kuhanjem ga večkrat prebodi, da ne počni. Potem ga deni med dva lesena krožnika, obteži ga s približno 4 kg težkim kamenom in ga pusti tako čez noč. To klobaso daš lahko na rezine zrezano z nastrganim hrenom in kruhom na mizo. Tudi lahko daš v ta želodec kuhano sree, ledice ali kože od špeha; tedaj pa zadostuje 1 kg gleve.

Iz zgodovine kužnih bolezni.

(Dalje.)

»Kozec, »osepnice«, »črne kozce«, prave kozce, »boginje«, to so imena grozne bolezni, pred katero se je tresel še v preteklem stoletju svet. Saj so pobrale na svetlih pohodih po Evropi okoli 400.000 ljudi, napadle so skoraj vsakega in če ni umrl v mukah z razsušenim grlom, z vso kožo v krasti, mu je vzela bolezen rada vid, sluh, vsedla se mu je v pluća. A tudi kdor je popolnoma ozdravel, ni pozabil svoje bolezni — vsa razgrebena koža mu je pačila obraz in roke, lase in obvri so požrle kože.

Koze so prišle iz Azije v Evropo, poznali so jih že stari Indijci in Perzi. Arabski pisatelj navaja, da so prišle kozce iz Etiopkega v Arabijo. Vojne v 8. in 12. stoletju so pripeljale strašno bolezen na Špansko, od tam na Francosko.

Ko je napravil nemški cesar Maksimilijan I. vojni pohod na Nizozemsko, so se vračali njegovi vojaki skozi Francosko in so tako prinesli l. 1475 kozce prvič v Nemčijo. Najbrž so se kmalu potem razpasle tudi do nas. Iz Evrope so jih zanesli potniki v Ameriko in Afriko, iz Danske so prišle l. 1783 v Grönlandijo. Španjolci so zanesli kozce med Indijance, pokosile so kar cela indijanska plemena. V neki bitki z domačini so se umaknili Španci in so pustili na lojišču kozce, v katere so bili zaviti kozavi bolniki. Indijanci so se veselo zavili v kozce, ki so jim prinašali smrt.

Kakor druge kužne bolezni so sledile kozce vojakom iz dežele v deželo. Njih prvi nastop v novem kraju je bil najhujši. — Zdravnik Guig piše l. 1726, da se ne more veseliti mati svojih otrok, dokler niso prebili preizkušnje koz in da napadajo in pobirajo kozce najlepše in najboljše mladence in dekleta. Napadajo pri svojih pohodih vse, umrje vsak 4. ali 6. oboleli. Dr. Paulicky pravi l. 1806, da se od 20 ljudi komaj eden izogne koz, od obolelih pa umrje sedmina. Kdor ne pride na vrsto pri prvem pohodu, ga iztaknejo drugič. Najbolj nevarne so otrokom pod 10. letom in odrastlim, ki so prekoračili 20. leto. Stari ljudje jih ne dobe tako hitro, a če jih dobe, jih ne prenesejo. Navadno se dobe kozce samo enkrat, ni pa izključeno, da jih ne bi dobil drugič, vendar niso drugič tako grozovito hude.

Koze, nadaljuje dr. Paulicky, prehajajo iz kraja v kraj in se ne dobe drugače kakor po otrovanju. Otrav se prenese z blagom in z ljudmi. Dr. Zaiz meni, da je dovolj, če vidiš samo od daleč prijatelja, s katerim sta podobne krvi. (Pri nas pravijo, da se zgliha kri).

Tako je pisal zdravnik pred 200 leti. O cepljenju ni vedel še ničesar, dasi je bilo

na Turškem cepljenje že dolgo v navadi in so baše poznali cepljenje že Indijci in Perzi. Za kozave bolnike so pač postavljali kužne hiše — toda le ponekod, navadno je ležal tak bolnik med svojci in je troval s svojim dihom ljudi okrog sebe. Izprva je bila navada, da so kozavega zelo zavijali in zapirali, a že pred 200 leti priporočajo zdravniki zrak in hladno posteljo za bolnika in branijo ga vsake razburilive pajče.

Praktični migljaji.

Preveč slanim jedem pomagaš, če pregrneš čez lonec, v katerem se kuhajo, čist prtiček in potreseš nanj perišče moke. V par minutah bo jed ravno prav, ali celo premalo slana.

Usnje za podplate poslano zelo trpežno, ako jih pred porabo namočimo v laneno olje.

Namrznjen krompir postane navadno neprijetno sladek. To sladkost izgubi, če mu pri kuhanju vrelo vodo večkrat odliješ in jo nadomestiš z že pripravljeno svežo vrelo vodo.

Zmrznjen krompir, jabolka ali drugo sadje deni preden ga rabiš v ledeno mrzlo vodo, da le počasi in polagoma odmrzne.

Trdo meso od stare živali, zlasti govedina, dela gospodinji velike preglavice, ker cela družina tarna nad njim. Praktične gospodinje so tudi za to našle pomoč. Meso postane mehko, ako prilijemo tedaj, ko se začne peniti juha v loncu, t. j. še preden zavre, nekoliko žganja ali ruma. (Pravijo za 4 kg mesa je dosti ena žlica). Vsako še tako trdo meso se mehko skuha in nima prav nič okusa po prilitem žganju.

Volnene rokavice je treba zelo previdno prati, ker rade uskočijo. To je mnogo odvisno od vode in njene topline. Navadno peremo rokavice v vroči vodi, izpiramo jih pa v mrzli, in to je napačno. Voda za izpiranje naj bo prav tako topla, kakor ona za pranje. Obesiti je treba rokavice tako, da se voda ne zateka v prste, ampak da so prsti zgoraj in se tako hitreje posuše. Najpripravnejše je, če prste prišiješ na trak in tako obesi rokavice na primerno topel prostor, da se polagoma suše.

Razpokane roke. Zlasti po zimi trpe naše gospodinje na hudih bolečinah, ki jih povzročajo razpokane roke. Umij razpokane roke in jih dobro obriši, nato pa večkrat namaži z limonovim sokom, da se na rokah posuši. Res, da peče, pomaga pa prav gotovo.

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela 'Union'.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestva, proti
poroštvu i. t. d.

IZOBRAZBI

Črne bukve kmetskega stanu.

(Ob 60 letnici rojstva dr. Kreka.)

Ker smo 27. novembra 1925 obhajali 60 letnico rojstva dr. Kreka, je prav, da se ob tej priliki spomnimo na temeljno Krekovo knjigo »Črne bukve kmečkega stanu«, ki jih je spisal, predno je začel svoje ogromno delo za kmečko združništvo.

Proučevanje kmečkega stanu.

Dr. Krek je temeljito študiral razmere kmečkega stanu v vseh evropskih in ameriških državah in sicer jih je študiral radi tega, da na podlagi tega najde pota in sredstva, kako pomagati svojemu ljudstvu. In skoro pri vseh državah je prišel do zaključka, da se kmečkemu stanu slabo godi in da propada. Leta 1895 je zbral vse te svoje študije, ki jih je bil zaporedoma objavljati v »Slovincu«, in izdal »Črne bukve kmečkega stanu«. V teh bukvah je jasno povedal, da čaka črna usoda in črna bodočnost ne le ljudstvo evropskih držav, temveč tudi države same, ako bo kmečki stan tako nazadoval.

Pomen kmečkega stanu.

O pomenu kmečkega stanu za družbo in državo je zapisal dr. Krek tole: »Kmečki stan je nujno potreben državi ne samo za proizvajanje živeža in vseh snovi za obrt, marveč tudi za varstvo reda in miru in za ohranitev verskega in npravnega življenja.«

1. Ovira napredka in blagostanja.

V Črnih bukvah je podal dr. Krek glavne stvari, ki tarejo kmečko ljudstvo in so mu najhujša ovira na poti k izobrazbi, gospodarskemu napredku in blagostanju. Zdi se, da so bile razmere pred 30 leti, ko je dr. Krek izdal svoje Črne bukve kmečkega stanu, zelo slične razmeram, ki vladajo danes samo z razliko, da je danes vse še znatno huje in težje za kmečki stan. Zato navajamo iz njegovih Črnih bukev sledeče:

a) Liberalizem.

»Liberalizem je zanesel neomejeno svobodo tudi na kmete. S tem se je pričelo parcelovanje, špekulacija z zemljišči, nakupičevanje velikih posestev; kmečki stan se je vedno bolj razdruževal. Razmere med sosedi in sovaščani so se poslabšale; pravd brezdanje žrelo se je odprlo.

b) Dote, dolгови, zapravljalivost.

Ko je ponehalo naturalno gospodarstvo na kmetih, je novodobni obrt zanesel tem ložje svoje izdelke tudi na kmete in polagoma izpodrinil domačo obleko in domačo hrano. Potreba denarja je bila rodila tudi prevelike dote in — vedno naraščajoče zemljiške dolgove. Neumna razkošnost in žganjarstvo sta zavladata.

c) Oderuštvo.

Denarno gospodarstvo je izročilo zasebni špekulaciji kredit, ki ga je bilo povsod vedno več treba. Oderuštvo je začev-

telo na kmetih. Temu je treba pomoči. V tem oziru mora veljati boj vsemu kapitalizmu. V kmečki socialni načrt, torej spada tudi načrt, kako naj se zlomi denarni nadvladi tilnik.

Pomoč kmetu.

Ko je torej dr. Krek videl, da kapitalizem razdira kmečki stan v njegovem jedru, je iskal proti temu primernih sredstev. Bistvo vsega, kar je podvzel dr. Krek za rešitev kmečkega stanu, pa je: praktično krščanstvo nasproti liberalizmu združenje kmečkega stanu v gospodarskih in stanovskih organizacijah za obrano proti kapitalizmu, ustvarjanje stalnosti med kmečkim ljudstvom potom stalnih domov in samostojnih zadrug. Iz današnje mogočne organizacije združništva in organizacije katoliških izobraževalnih društev lahko vidimo, kako je dr. Krek ta svoj program tudi izvajal, kakor si ga je bil začrtal v Črnih bukvah kmečkega stanu.

a) Svobodno združno združevanje.

Razdruženje je sedaj že preveč napredovalo, da bi se kar na mah mogla obnoviti zamujena vzajemnost in da bi zadruge mogle roditi dobrega sadu. Treba je preje pripravljenja s poukom v besedi in pismu in slobodnega zadrugnega združevanja.

b) Stalnost domov.

Naš čas je demokratičen. Toda tista stalnost, ki so jo branile fevdalne razmere na zemljiščih, med Slovani pa rodbinske zadruge, se mora zopet uvesti. Braniti jo morajo odslej našemu demokratičnemu duhu primerno — kmetje sami v samostojnih zadrugah. Dedni stalni domovi in samostojne zadruge so najnujnejša zahteva v zboljšanje naših kmečkih razmer.

c) Naturalno gospodarstvo.

Naturalno gospodarstvo se mora po možnosti obnoviti. Samo cerkev kaže še svojo konservativno-vzgojevalno silo v tem oziru. Povsod je ponehalo kmetovo naturalno gospodarstvo, samo — bira je še ostala. Dobro vemo, koliko sitnosti ima zavoljo nje dandanes duhovnik, vendar nas iz srca veseli ta lepi za materno skrbnost sv. cerkve tako sijajni spominek, ki se je še rešil iz prejšnjih boljših časov.

d) Hranilnice in posojilnice.

Najprimernejši je začetek z rajfajzenovimi posojilnicami, kjer se ravno v denarnih stvarih, ki vse zanimajo in so v poslovanju zelo enostavne, po načelu popolne vzajemnosti združujejo kmečki posestniki. Denar je vse razdružil, pri denarju naj se torej začne zopet organizacija. Denarne zadruge so pa tudi za to potrebne, ker je le v zvezi z njimi, ki lahko zadoščajo potrebni kreditu, mogoč razvoj svobodnih gospodarskih zadrug. Te naj bodo druga stopnja na poti v rešitev kmečkega stanu.

d) Pomoč države in dežele.

Država in dežele naj podpirajo ta slobodna združevanja. Država naj sploh v vseh ozirih pomaga rešitvi kmečkih posestnikov kakor je pomagala njihovemu propadu.

Kako sedijo slavni pisatelji o slabem tisku.

Eden najslavnejših pa tudi eden najbolj umazanih pisateljev, Rousseau, piše o svojih spisih: »Kadar se spomnim knjig, ki sem jih napisal, me spreleti groza. Namesto, da poučujem, delam škodo. Namesto da podajam dušam hrane, jih zastrupljam. Tako sem pri vseh svojih lepih spisih nazadnje velik zločinec.« — Klemen Brentano je odgovoril neki ruski kneginji, ki se je pohvalila, da je čitala njegov roman »Godwi«: »Fuji! Sramujte se, da vi kot bodoča žena in mati prebirate take stvari!« — Podobno govori Ovid, eden najslavnejših, pa tudi eden najbolj pokvarjenih pisateljev: »Rečem ti: ne prebiraj mehužnih pesnikov. Brezobzirno te svarim in odvračam od svojih najznamenitejših spisov. Vrzi v ogenj vse te knjige, četudi te mikajo, in bodi junak. Pa reci odločno: Obenem s to knjigo naj zgori v ognju tudi moja strast.« — Slavni Rus Tolstoj piše o svojih umazanih spisih, ki jih je pisal v mlajših letih, sledeče: »Laskali so se mi, da sem slaven umetnik, a umetnik da tudi nezavestno poučuje. Zato sem pisal in pisal. Tudi so me dobro plačevali, tako da sem dobro jedel, imel ženo, družbo, zabavo. Toda vsi smo bili pokvarjeni do kosti, nevedneži, ki niti sami ne vedo, kaj je prav in kaj ni prav, a smo druge hoteli učiti, pohlepni po denarju in časti. Danes pa, ko se spomnim onih deset let svojega življenja in pisanja, me obhaja žalost in sram me je in zdi se mi, kakor da sem ona leta preživel v norišnici. In kakor vsak norec, tako sem imel tudi jaz vse ljudi za norca, v prvi vrsti pa samega sebe.« — Viktor Hugo, sam slaven pisatelj, je rekel ob pogledu na Voltairjeve spise nekemu dekletu: »Ako odpre tvoja čista roka one nesramne spise, se bo zgodilo, da bo Bog umrl v tvoji duši.« — Ze zgoraj imenovani Rousseau pa je dejal ob pogledu na svojo povest »Julija ali nova Grčija«: »Dekle, ki hoče ostati čista, nikdar ne čita takih spisov.«

Narodna enciklopedija SHS.

Ze peti zvezek tega dela leži pred nami in nam opisuje besede od Ciril-Metoda do Drenice, planinskega predela v Južni Srbiji, ki je znan kot središče zloglasnih kačakov. Hitro si sledijo sedaj zvezki eden za drugim in tako smemo pričakovati, da bo koncem leta 1926 ali začetkom leta 1927 to zgodovinsko delo dovršeno. Tudi v predstojemem zvezku je mnogo zanimivega za vsakega Jugoslavana, posebej pa še za nas Slovence. V njem dobimo namreč kot del naše kulturne zgodovine opis raznih pisateljev, znanstvenikov in drugih znamenitih mož. Tako srečamo tukaj štajerskega pisatelja Jurija Dalmatina, slov. janzenista Janeza Debevca, pisatelja Frana Detela, zgodovinarja Kranj-

sko Dimitza, komponista Oskarja Deva, pisateljico Demetrovič-Zorko Kvedrovo. O Slovanskih apostolih sv. Cirilu in Metodu čitamo obširen članek, ki ga je spisal Fr. Grivec. Opisani je tudi istrski dobrotnik ljudstva škof Jurij Dobrila. Opisani so še drugi znameniti slovenski možje.

Tudi zemljepisje je precej zastopano. Sicer je iz Slovenije malo krajev opisanih: Domžale, Devin, toliko več pa je krajev iz drugih delov naše države, posebno iz Srbije. Dalmacija in Dalmatinci so posebno obširno opisani. Pri tem ne smemo prezreti sledečega nedostatka. Pod imenom Dolenjsko je opisan kraj med Muro in Dravo, ki je pravzaprav le čisto lokalnega pomena. Ni pa nikjer besedice omenjeno o naši Dolenjski, ki tvori vendarle najbolj obsežen in rodovitni del bivše Kranjske. Kaj takega se vendar ne bi smelo dogoditi.

Patrick A. Seehan:

Nodlag.

Povest irskega dekleta.

Slednjič sta se ob devetih pridrvila konj in jezdec, ne da bi se katerikrat spoteknila in brez ne-reče, v ulice Macrooma in se ustavila pred prvo gostilno. To je bila nenavadna prikazen in je takoj privabila množico ljudi. Velik oblak pare se je dvigal iz rjave kože konja, ki je stal ves zasopel in prepoten, in podoben oblak se je dvigal iz premočene obleke jezdec. Kam jezdiš zdaj v noč, so vsi zavpili. Odpočiš se tukaj! Konj in jezdec sta potrebna počitka!

Počivati? Je zaklical mladenič. Prejahal sem šele en dol svoje poti. Prijatelji, krme in vode za to ubogo žival in malo hrane zame. Potem spočitega konja, če ga morem dobiti za dobro besedo ali za denar, in nato zopet naprej!

Toda kam, dečko? Dozdaj še ni nihče tako jahal, razen da ubeži smrti ali da si pridobi ženo. In on jim je razložil.

Derryanne? O'Connell? Petinšestdeset milj v zračni črti! Nazmisel, človek, to je nemogoče. Primi kdo dečkal Popolnoma je znorel!

Toda on je samo poslušal, jedel in pil in nič odgovarjal.

Prišel je hlapec.

Nobenega konja ni mogoče dobiti v Macroomu. Vsi ljudje so odšli k poročnim obravnavam. Važna zadevali vsi odvetniki in vsa gospoda se je odpeljala.

Mladeniču je upadel pogum. Pogledal je utrujenega, s peno pokritega konja, pomislil na sedemdeset milj poti in si je moral sam natihem priznati, da je nemogoče. Tedaj pa se mu je zopet prikazal obraz njegovega brata, Johna, strmečega z obtožne klopi.

Poglejte možje, nocoj sem jahal, kot ni še nihče prej. Mi smo vsi na istem. Danes so vrgli vrv okoli vratu mojemu bratu, jutri jo morda vržejo vam ali vašim sinovom. Ali ni mogoče dobiti konja? Pravili so, da se tu more dobiti preprega.

Zelo se jim je smilil. Toda ne! Konja ni bilo mogoče dobiti. Če ga ne more dati McWilliams, ga ni nikjer najti, razen če hoče vzeti kako kmetsko kljuse, ki se mu bo zgrudilo, preden bo pol milje na poti. Toda jutri, v nedeljo, se najemniki vrnejo in bodo preiskali zanj vse mesto.

Jutri! Jutri bo, žalibog, prepozno! Sedemdeset milj tja in devetdeset nazaj —.

Zarek upanja se je posvetil.

Ali morem, dobri ljudje, dobiti jutri zvečer tukaj preprego za O'Connella in sebe?

Da, dečko, če jih najdemo. Dvajset, če hočeš, in krepke vozničke.

Upamo, da bo vsaj v dodatku ta pomanjkljivost odpravljena.

V tem zvezku se podučimo tudi o zgodovini raznih plemen našega naroda. Tako čitamo o Dabiši, kralju bosanskemu, obeh črnogorskih Danilih, knezu črnogorskemu in o vladiki. Navedena je tudi deklaracija srbske vlade o aneksiji Bosne in Hercegovine 1909. l., ki je tvorila nekak mejnik bivše srbske države glede stremljenja po združitvi vseh Jugoslovancev pod enim žezlom. Manjka pa naša majniška deklaracija iz leta 1917, ki je bila mero-dajna za naše stremljenje po združitvi Jugoslovancev v Avstriji. Tudi to deklaracija bo treba navesti vsaj pod črko M., da bo ta velevažen zgodovinski dogodek zabeležen v tej knjigi.

O kmetijstvu nimamo v tem zvezku mnogo. Opisana je trta Delavore,

hibrid ameriške trte in Direktori, to so direktno rodeče trte, večinoma ameriškega izvora, imenujemo jih samorodnice.

Izmed splošnih važnih besed je opisana precej natančno diplomatska služba, v kolikor se je razvila v srbski državi, in današnji ustroj ministrstva zunanjih zadev. Nekako čudno se zdi, če je pod nazivom Direkcija pošte in telegrafa opisan ustroj te naprave. Vsakdo bo ta predmet iskal med pošto oziroma telegrafom, ne pa pod Direkcijo. — Sicer so pa to nedostatki, ki se bodo pri drugi izdaji gotovo popravili. Vrednost tega epohalnega dela ostane vzlico takim nepopolnostim nezmanjšana. Ta knjiga zasluži pač, da se nabavi za vsak zavod, za vsako knjižnico, za vsako društvo, ker ima trajno veljavo. V dodatnih zvezkih bo pač treba nadomestiti in spopolniti vse vrzeli, ki so pri prvi izdaji neizogibne.

Razno.

Trenje jajec. Tudi najmočnejši mož ne more streči jajca med palcem in kazalcem, če ga drži na ostrim in na topem koncu.

Plin. Na Angleškem porabi vsaka oseba sedemkrat toliko plina kakor na Nemškem.

Koza. Teža kože s podkožnimi tkanimi vred znaša pri odraslem človeku 10 do 12 kg.

Zebotrebel. O prvih zebotrebcih nam poročajo rimski pisatelji. Bili so iz bodle jefevca, nato pa iz trnivega lesa in iz srebra.

Pisemske snamke niso niti sto let stare. Znašel jih je Anglež Chalmers. Leta 1840 so jih vpelali na Angleškem, leta 1849. pa na Nemškem in v Avstriji.

Medved. Čez zimo medved leži v nekakem polspanju. Hrane ne uživa nobene. Zgodi se celo, da ima medvedka po zimi mlade, in kar je najbolj čudno, da jih doji, ne da bi kaj jedla.

Zenski las nosi lahko težo 178 gramov. Ker ima ženska na glavi povprečno 30.000 las, bi mogli ti lasje nositi ogromno težo 5340 meter. stotov.

Prve tire za prevažanje blaga v vozovih so imeli že stari Grki. Tir je bil iz kamna. Kamenite in lesene tire so poznali v nemških rudnikih v 16. stoletju, v angleških pa že prej.

Zirala ima silno dolg vrat. Vratnih vretencev ima pa ravno toliko kakor miška in kot sploh vsak sesavec, namreč sedem.

Kava. Največji nasadi kave so v državi Sao Paulo v Braziliji. Brez prestanka je tam posajenih 135.000 hektarov s kavlinimi grmi ali drevesi, ki jih je nad 8 milijonov. Kavno drevo postane dva

»Ali morete nekaj konj naprej poslati — kakih dvajset milj? O'Connell se bo najbrže peljal.«

»Seveda, dečko, to se bo zgodilo. Dohitita jih v Keim-a-neighu ali Inchigeeli, tako gotovo, kot sem jaz gospodar Muskerry-hotela.«

»Tisočkrat vam hvala! Sedaj ga poženem,« in zopet naprej v noč.

In žene so dejale: »Srečno poti Bog in Njegova Mati mu pomoreta. Brat iz take zibelke je vreden, da se ga rešili.«

Sedaj ni imel reke za tovarišico. To pot se je moral spustiti v divjo, pusto pokrajino, preko črnega močvirja, skozi globoke doline in preseke med gorami, kjer je bila črna noč še bolj temna kot na prostem, in zanesti se je moral le na nagon svojega konja. Nagnil se je naprej, potrepil vrlo žival po vratu in rekel: »Tako daleč in tako dobro! Toda najhujši del najine poti je še pred nama. Ali ga boš mogel zdelati?«

Zvesti konj je položil ušesa nazaj, kakor bi bil razumel in hotel reči:

»Da, če ne izgubim podkve in naju ne ovre kamen na cesti, gorski hudournik ali podrt most — te prinesem do cilja.« Kdo bi mogel reči, da se ne vzbujajo v teh ubogih, nemih živalih, zvestih sužnjih človeških, neki skrivni nagoni; ali da ne prehaja neka nežna, električna struja od jezdecu na konja in ju ne združuje za trenutek v eno? Vsaj ta vrla žival se je to noč tako obnašala in tako mučila, ko je dirjala naprej skozi temo, kakor bi vedela, da sloni na njej vse upanje. Nobena luč iz koč ob strani ni več metala veselih žarkov jezdecu na pot. Vse je bilo tiho in v temi in molk je motilo le topotanje kopit, ki se je razlegalo skozi noč, in daljno lajanje kmetskega psa, ki je bil na nočni straži.

Bila je polnoč, ko sta prišla mimo Inchigeeli, pustivši mesto Lough Lua na levi, in konjska kopita so začela grmeti in buditi strašne odmeve od pečine do pečine med gorovjem, ki varuje kraljestvo Kerry. Sklepal je po popisovanju, ki ga je že bil slišal, da je zdaj onkraj meje. Toda pred njim je bila še vsa širna te dežele, ki se je raztezala prav do gorovja, ob katero je že od stvarjenja sveta pljuskal Atlantiški ocean. Ali bo dobra žival vztrajala? Kdo ve? Bog je gotovo z nami.

Malo pred šesto uro zjutraj je nežna, biserna svetloba za njim naznanjala zarjo; kmalu so se megle razjasnile in skozi oblak pare, ki se je dvigal z vratu in bokov njegovega konja, je zapazil, da gresta skozi zelo ljubeznive zaseke in doline, dasi je na njih še ležala zima in nočna megla. Živina se je mirno pasla po travnikih, ki so jih obrobili na obeh straneh; tuintam so mirno ležale na hribočkah in med skalami, skrite v mahu, ovce, čakajoč, da se popolnoma zdani in da odidejo zopet na pašo. Znaki življenja so se

do pet metrov visoko; rodi dvajset let in da na leto povprečno 1 kg zrn.

Viharji. S pomočjo tri tisoč vremenskih opazovalnic, raztresenih po vsem svetu, in iz opazovanj mornarjev so ugotovili, da je na zemlji vsak dan okoli 44.000 viharjev. Večina viharjev je pa na prostem morju. V Srednji Ameriki je vihar skoraj vsak dan, v Abesiniji jih je 50 na leto, v Italiji 40 do 50, v Parizu 27 itd.

Bucike. Na Angleškem je okoli 50 milijonov ljudi. Na leto porabijo okoli 19 milijard bucik ali knofelc, na dan torej 50 milijonov ali vsak eno; 63 milijonov Nemcev porabi na leto 14 milijard šivank, na dan 40 milijonov; 40 milijonov Francozov pa izhaja z osmimi milijardami na leto, na dan z 22 milijoni.

Surovo maslo. Najbolj priljubljena hrana na azijski visoki planoti Tibet je surovo maslo ali puter. Bolj ko je staro, rajši ga imajo. Najbolj jim tekne, če je staro štirideset let.

Najceti predor sveta. Napravili ga bodo na Angleškem pod reko Mersey med mestoma Liverpool in Birkenhead. Pred par dnevi so začeli z delom. Dolg bo 3300 metrov, bo glede dolžine torej daleč zaostajal za znanimi dolpimi predori, a premer bo imel tako velik kakor ga nimajo noben drug predor na svetu. Delo bo trajalo pet let.

Starjeno drevo. Na počitnicah gorovja ob reki Orinoco v Južni Ameriki raste drevo, ki mu pravijo domačin: »starjeno drevo«. In to po vsej pravici. Debelost drevesa presegajo tam močnejši Indijanci v kose, ki so malo krajši kot človek. Vlaknasto skorjo polegajo dol in sicer tako previdno, da ji ostane vsa oblika debela. V to skorjo vrežejo dve luknji za roke, pa imajo starajo ali obleko. Ta obleka je temu boljša, ker ne prepušča vode.

začeli pojavljati tudi med zgodaj vstajajočimi, delavnimi ljudmi in utrujeni jezdec je mogel razjahati ter dobiti hrane in pijače za konja in zase. Povsod so dobivala ista sočutna vprašanja iste odgovore in povsod so zelo pomilovali mladeniča, ki si je stavil tako velikansko nalogo, da reši bratovo življenje. A ni bilo časa postajati in čakati. Cilj še ni bil dosežen in treba je še bilo premagati marsikatero težavo. Zadnje ure utrudljivega jahanja so bile najhujše.

»Pojdi naravnost,« so mu pripovedovali, »dokler ne zagledaš morja. Tedaj se naglo obrni na desno in boš videl v dolini opatijo. Bog ti daj, da najdeš O'Connella to blaženo in sveto nedeljo.«

In šel je dalje, njegovo upanje je raslo kakor so njegove telesne moči pešale, naprej, naprej kakor v sanjah, kajti tudi duh mu je bil truden po tej strašni

noči. Kakor prikazen so letele mimo njega hiše, koče, drevesa; na pozdrav: »Bog te varuj, Bog te milostno varuj!« je odgovarjal, kakor bi govoril v spanju. Zadržal je v sedlu in celo njegova velika naloga, s katero je bil poslan, se je izpremenila v brezpomembno malenkost, dokler se mu ni nenadoma spoteknil konj in ga s tem spravil k zavesti. Krepko in skoro nehoti je nategnil živali vijke, da ne pade, se ozrl okrog, zagledal jeklenomodro morje in spoznal, da je njegova pot pri kraju. Naglo se je obrnil na desno in v malo trenutkih je zagledal globoko v dolini ob vznožju škrlatne gore od gozdov obdano opatijo Derrynane, dom Osvoboditelja in cilj svojih želja. Omahovaje je prispel na dvorišče in razjahal, alifolje, padel z utrujenega, s peno pokritega konja. (Dalje.)

Storžek zaspil na ognjišču in se drugo jutro zbudi z ožganimi nogami.

Zunaj je bila huda noč. Grmelo je in se bliskalo kot bi se vnelo nebo in mrzel, uničujoč veter je divje žvižgajoč dvigal ogromen oblak prahu in hreščeče lomil drevje v polju.

Storžek se je zelo bal groma in bliska, a lakota, ki ga je napotila od doma, je bila večja in močnejša ko strah in ubravši pot pod noge, je s par sto skoki prispel v vas, moleč iz zevajočih ust jezik ko lovski pes.

V vasi je bilo vse temno in pusto. Prodajalne so bile zaprte, hiše zaprte, okna zaprta in še na cesti ni bilo ne enega psa. Zdelo se je, ko da bi vas izumrla.

Obupan in lačen je potegnil Storžek pri neki hiši za zvonec in zvonil na vso moč, misleč:

»Kdo se bo že prikazal.«

Resnično, prikazal se je starček, ki je imel na glavi nočno čepico, in je zakričal jezno:

— Kaj pa rogoviliš ob tej uri? —

»Košček kruha prosim, če ste tako prijazni...«

— Kar tu počakaj, kmalu se vrnem — je odgovoril starček, misleč, da ima opraviti z enim izmed onih dečakov, ki razposajeni vlačijo po noči za zvonce, da trapijo ljudi v mirnem spanju.

Čez pol minute se je okno vnovič odprlo in znani starčev glas je pozval Storžka:

— Sem pod okno stopi in nastavi klobuk! —

Storžek, ki ni imel še klobuka, se je približal in ko je obstal, je začutil, kako se je usula nanj velika golida vode in ga zalila od glave do nog kot bi bil ovenel rožmarin v loncu.

Storžek... je začutil, kako se je usula nanj velika golida vode in ga zalila od glave do nog...

Moker kot miš in onemogel od utrujenosti in lakote, se je vrnil domov, in ker ni imel več moči, da bi se držal pokonci, je sedel in iztegnil premočene in blatne noge po ognjišču, na katerem je tlela žerjavica. Tako je zaspal. V spanju so se mu vnele noge, ki so bile lesene, in malo po malo so se mu spremenile v oglje in pepel.

Storžek je pa spal in smrčal, ko da bi bile njegove noge koga drugega. Končno se je proti jutru zbudil, ker je zaslišal, da trka nekdo na vrata.

»Kdo je?« je vprašal zehajoč in menceaje si oči.

— Jaz sem — je odgovoril neki glas.

Ta glas je bil Pepkov glas.

OD DANES IN VČERAJ

POTUJOČI KINO V SIBIRIJI.

Po naredbi ruske vlade se je podalo potujoče gledališče v najbolj oddaljene sibirske kraje, da pokaže domačinom kino. Igralci so prišli v tako zakotne doline, da nihče tam gledališča ali kina ni poznal. Seveda so domačini kar zijali, ko so gledali vse to premikanje in letanje na navadnem platnu. Ekspedicija je obiskala 146 krajev. Eskimom na dalnjem severu naše zemlje se pa nobena reč ni zdela tako čudna ka-

kor to, da nastopajo na platnu še taki ljudje, ki so že davno umrli. Pa jim tudi razložiti ne moreš, kako je to.

KAKO DALEČ LETI LASTOVKA.

Angleški učenjak Witherby proučuje že več let letanje lastovic. Ko gredo od doma, jim da majhne, komaj vidne obročke na noge, in prosi po časopisih, naj mu naznani, če je kdo kje kakšno tako lastovico videl. Iz zgodil se je slučaj, da so neko tako lastovico videli v Kapskem mestu, prav na najbolj južnem koncu Afrike. V južni Afriki so dobili doslej osem z obročki opremljenih lastovk. Od leta 1909. do letos je dal Witherby že 150.000 lastovkam obročke na noge. Pripoveduje tudi, da je ptica

galeb preletela ves Atlantski ocean. Odletela je z Angleške, ustrelili so jo v Ameriki. To je edini poznani tovrstni slučaj.

MILIJONAR POSTAL REDOVNIK.

V samostanu oo. trapistov v Soligny v Belgiji je pred kratkim p. Albert Maria van de Cruyssen delal slovesne obljube. Pred vstopom v samostan je bil večkratni milijonar in odličen državnik. V svetovni vojni se je boril za domovino in postal častnik. Šest medalij, križec belgijske in francoske častne čete je krasilo njegove prsi, ko se je vračal domov. Vsa ta odlikovanja vise danes na oltarju presv. Srca Jezusovega v tamošnjem samostanu. Polaganju slovesnih obljub je prisostvovalo tudi nekaj belgijskih odposlancev. Kardinal Mer-

Temo bodočnosti

prodreti nam ni usojeno, ali to je gotovo, da bodočnost nervoznih, nespeh in lahko razdražljivih ne more biti prijetna, ako pravočasno ne mislijo na jačanje in pomirjenje svojih živcev. Umivanje in drgnjenje z že 27 let priljubljenim domačim sred-

cier pa mu je brzojavno čestital. Novi menih je izjavil, da je p. Albert Maria srečnejši kot pa je bil milijonar van de Cruyssen.

Amundsen bo spet letel. Kakor vemo, so je lanski Amundsenov polet na severni tečaj ponesrečil. Amundsen pa ni zgubil poguma in pripravlja nov polet, to pot ne z aeroplantom, temveč z zračno ladjo. Ladjo gradijo v Italiji. Do konca januarja bo že dogotovljena in bodo začeli takoj s poskusnimi poletmi. Kmalu nato se bodo peljali proti Svalbardu, kakor se sedaj s starim imenom imenuje otočje Spitzbergi. Svalbard pomeni »hladna obala« in je torej za to otočje kaj pripravno ime. Od Spitzbergov bodo odpluli proti tečaju in, če bodo imeli srečo od tam naprej v Ameriko. Tako so prepričani o uspehu, da govorijo o štirinajstidnevem bivanju na tečaju, o raziskovanju itd. Drugi pa niso tako prepričani in jih svarijo. Zlasti pravijo, da bo zrakoplov premajhen; imel bo samo 15.000 kubičnih metrov vsebine, dočim pravijo Nemci, da niti zrakoplov s 100.000 kubičnimi metri vsebine ni zadosti močan za tak polet. Amundsenu se zato tako mudi, ker hoče prebiti Nemce, ki tudi pripravljajo polet na severni tečaj. A Nemci hočejo biti varni in pravijo, da bodo šele takrat šli, ko bodo res prav temeljito pripravljeni.

V vsako h šo „Domoljub“

stvom Fellerjevimi blagodišečim »Elsafloidom« umiruje, daje zdravo spanje, krepi živce in mišice, olajšuje bolečine v glavi, zobeh in licu, ter se izkaže zmeraj kot izvrsten kosmetikum. Vedno zopet slišimo hvaliti Fellerjev »Elsafloid« kot zanesljivo dom. sredstvo zoper revmatične bolečine. Močnejši in boljše učinka kot hrane, žganje. 6 dvojnatih

ali 2 veliki spec. steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 spec. steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 spec. steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju lekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 16, Hrvatska. Posamezne steklenice »Elsafloida« po 10 dinarjev v lekarnah in sorodnih trgovinah.

Pilarna IVAN FIGAR

LJUBLJANA, Gospodarska (Vošnjakova ulica 4), nasproti restavracije »Novi svet«
želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
SREČNO, VESELO NOVO LETO 1926!

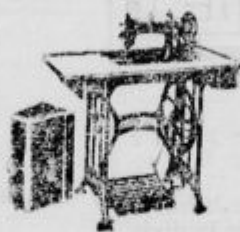
**Srečno in veselo
novo leto**

želi vsem svojim naročnikom in prijateljem

Zvonarna in livarna

dražba a. o. z.

Št. Vid nad Ljubljano

Najboljši šivalni stroji

s 15 letnim jamstvom.

Vezanje brezpinco.

Čenili na razpolago.

Samo pri

Jos. Selovin - Čuden

Ljubljana, Mestni trg 13

Kupeje se tudi po najvišji ceni srebrne krone.

Pošljite naročnino!

Srečno in veselo novo leto

želim vsem svojim naročnikom ter se tudi nadalje priporočam za vsa mizarska dela. — Imam tudi vedno v zalogi najrazličnejše mrtvalke KRSTE po najnižjih cenah.

TEODOR STUPICA

sploš. mizarstvo - št. Vid - Lukovica pri Domžalah.

Srečno novo leto

želi »Kolinska tov. kavnihi primesi«, Ljublj.

»Meraki«

vseči vsem svojim cenjenim odjemalcem

VESELO, SREČNO NOVO LETO 1926!

MEDIĆ - ZANKL — LJUBLJANA,

tovarna olja, lakov in barv — družba z om. zav.

Češkuti & Zajc

manufakturna trgovina

„POD VELBOM“

LJUBLJANA :: STARI TRG ŠT. 3

želi vsem cenjenim svojim odjemalcem

srečno, veselo novo leto 1925!

Hranilnica in posojilnica v Kranju

r. z. z. o. z. „Ljudski dom“ poleg cerkve

sprejema:

Vloge na knjižice in tekoči račun (žiro)
po najugodnejši obrestni meri.

Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi
potom poštne hranilnice, vlagateljem so
položnice brezplačno na razpolago.

Hranilne vloge se izplačujejo brez
napovedi.

Posojila daje na vknjižbo, proti poroštvo
(menična posojila), zastavi premičnin in
vrednostnih papirjev.

Izvršuje:

Konverzijo hipotečnih dolgov.

Kredite v tekočem računu daje pod
najugodnejšimi pogoji.

Poslovne ure:

razen nedelj in praznikov vsak dan od 8.—12. ure dopoldne in od 2.—6. ure popoldne.

ISKALCI ZLATA!

Leta 1849 se je bliskovito raz-
nesla po celem svetu vest:

z l a t o

se je našlo v Kaliforniji! Stoti-
soče ljudi je hitelo tja v divjem
begu za srečo. Mnogi so jo našli.
Vam ni treba več iskati zlata
po Kaliforniji in Avstraliji. Za-
dostuje, da si ob potrebi kupite

Zlatorog-terpentinovega mila,

kajti vsak tisočeri komad vsebuje
zlatnik po deset frankov. Polz-
kusite svojo srečo! Mnogo zlat-
nikov se je že našlo, mogoče
ga tudi Vi najdete!

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Ooalograph dobite edino le pri **LUD. BARAGA**, Šelenburgova ul. 6

Ržena ŽIKA je samo ena!

To ve vsaka gospodinja, ki hoče imeti na mizi okusno, zdravo in redno kavo. Zato zahteva v trgovini le **ŽIKO** v rdečem zavrtku.

POZOR pred ponaredbami!

Najboljši šivalni stroj je edino le Josip Petelinč-a znamke **Gritzner in Adler** za rodbino, obrt in industrijo. **Ljubljana** blizu Prešernovega spomenika, ob vodi. Prok v vezanju brezplačno. Veljavna garancija. **Delavnica za popravila** Na veliko Telefon 913 Na malo

Kupujem bukove HLODE in cele gozd. parcele za posek.

H. PETRIČ - Ljubljana

Gospodarska cesta št. 8. — Telefon 343.

PO ZELO ZNIZANIH DNEVNIH CENAH si lahko nabavite raznovrstno manufakturno blago za ženske in moške obleke ter k temu spadajočo potrebščino, nadalje vseh vrst galanterijo kakor tudi specerijsko blago in železnino pri

R. Rutnerja nasl., Vrhnika

Na zalogi vse potrebščine za šivilje in krojače, katerim dajem popust. — Postrežba točna in solidna.

čevlji in razno usnje

ZASTONJ ravno ne, ampak po jako nizkih cenah si kupite najboljšo blago in po najnižjih cenah pri tvrdki

Jakob Planinšek

KANDIJA PRI NOVEM MESTU.

Kdor kupi, je zadovoljen.

Ugodna prilika za nakup.

Zaradi preuredbe gospodar. obrata ima naprodaj **FRANC KOŠAK**, posestnik - Grosuplje,

več lepih plemen. in molznih krav (tudi s telati) in telic lastne reje od izbranih staršev. Proda se tudi 1 zelo lep plemenski bik 2½ leta star, simondske pasme, in 1 par lepih, težkih, vseskozi zanesljivih konj (pramov. konj in kobila). Istota je naprodaj tudi več dobrih, težjih sank, več ložerskih in drugih gospodarskih voz, 1 nov samski voziček (zapravljivček) in 1 lep koleselj, nekaj novejšega poljedelskega orodja, kakor najvseh bran in Sačkovih plugov ter drugega gospodar. orodja.

Vse si je treba na mestu ogledati.

Kdor hoče kupiti za spomlad dobro in solano, se naj obrne na manufakturno in modno trgovino

„Podvelbom“

Češkuti & Zajc

Ljubljana, Stari trg št. 3

Motna vina očistiti

IN TRPKA TER PREKISLA OMILITI JE ZELO ENOSTAVNO! Na zalogi imamo spec. francosko želatino **LAINO** — tvrdke Clerment & Quignard, Paris. K vsaki pošilki pridenemo točno navodilo. Zahtevajte cenel — Glavna zaloge: **DROGERIJA „SANITAS“** — Celje in Ljubljana.

NAJCENEJŠA TVRDKAI NEVESTE in ZENINI!

Pri nakupu bala si oglejte vse lesene kuhinjske in lesene gospodarske potrebščine, kakor: krožnike, valjarje, škaf, grablje, vile, stole, mor, travo, žimo, raznovrst. kotara (jerbase) omela, vrvkove metle in vse v leseno, žimnato ter košarsko stroko spadajoče izdelke. — V zalogi vedno modeli za surovo maslo, kolovrati za presti ter trpetne meces, kadl.

M. CESENJ — KRANJ

nasproti manufakture Crobath.

Naj koncem leta vsak priseže, da v novina letom se zaveže Uživati na zemlji — raj In piti pravi **„BUDDHA“** čaj!

All ste že poskusili? Kar je bilo nekdaj — to velja tudi danes. Uporabljajte staro, vsestransko preizkušeno sredstvo redilni prašek za živino, posebno za prašiče, **„MASTELIN“**, zakonito varovana znamka. Z malim zavrtkom za 12 kron se prepričate. Razpošilja **A. KOSEC**, Maribor. 3 in 5 kg po pošti, franko hiša, pakovano v zavrtkih po 1/10 in 1/5 kg. Za trgovce 50% popusta. 6770

Modroce

žimnice, posteljne mreže in tapet. izdelke prodaja najceneje **RUDOLF RADOVAN**, tapetnik, Ljubljana, Krekov trg 7 (poleg Mestnega doma).

„JULIENOV“ čistilo za hitro in uspešno

čiščenje vina!

Uporabljajte to sredstvo vestno in ob vsaki potrebi, ker kalno ali nečisto vino nima prave cene ter ga vsakdo zavrne! Uporaba je enostavna. Preprodajalci zahtevajo specialne ponudbe. Glavna zaloge: **Drogerija SANITAS**, Celje in Ljubljana.

Semensko DETELJO

kupi **FRAN POGAČNIK — LJUBLJANA**, Dunajska cesta št. 36. 8140

Suhe slive in fige

po udobni po ugodni ceni pri **FRAN POGAČNIK**, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 8320

Vajenca krepek, za šodarsko obrt, sprejemne pri prosti hrani, stanovanju in perilu **FRAN REPIČ**, sodar, Ljubljana — Trnovo. — Osebe ali pismene ponudbe na gorenji naslov.

Vesela vsi kipe Bolezni pa beže Ker stopi e na plan Zdravilni

Edina prava izdelovalnica: **Rastlinska destilacija E. JERAS in drug** Ljubljana - Moste

Zadružna gospodarska banka d. d.

Tel. št. 57, 979 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Brzofav.: Gospobanka.

Rečun poštnege čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945

v lastni palači (vis a vis hotela „Union“).

Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60.000.000.—, vloge nad K 600.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jelekne shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter prekrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Amerikanski oddelok: Direktno zveze z ameriškimi bankami. — Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne tolerije.